Բ՛ ՏԱՐԻ ԹԻՒ՛ 443 | ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ՅՈՒՆԻՍ 1885 | (Ն. Տ.) 7 ՅՈՒԼԻՍ 1885 | 24 ՌԱՄԱԶԱՆ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ԳԱՑՏԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դուրուշ ․ երկու անգամի համար 2 դուրուշ, և [illegible] համաձայնութիւն կըլլայ ։
Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն [illegible]
Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի ․ ՏՊԱԳՐԱՏՈՒՆ․ Ղալաթիա, Նորատունկեան խան ․ իսկ [illegible] հասցեիւ

غلطه‌ده نورادونكيان خانده [illegible]

غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues
à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1 Տարւոյ	համար Տաճկաստան	գաւառներուն	...200
»	Վեցամսեայ	»	...100
»	Երեքամսեայ	»	...50
Գաւառաց համար և օտարական [illegible] տարւոյ			...240
Գաւառաց համար և օտարական [illegible] վեցամսեայ			...120
Օտար երկիրներ Տարեկան		Ֆրանք	...56
»	Վեցամսեայ		...28

Դուրս զրկուած լրագրաց [illegible] Տնօրէնութեան վրայ է ։
Խմբագրութեան զրկուած [illegible] չ'դարձուիր ։

Ծանուցմունք կընդունուին
ԻՍԴԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
[illegible] ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

— — Կ. ՊՈԼԻՍ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 24 ՅՈՒՆԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Ֆրանսայի և Ռումանիոյ միջև ծագած առևտրական կռւոյն վրայ Թայմզին Վիէննայի Թղթակիցը կը հեռագրէ յուլիս 1ին ․

«1878ի Պայմանագիրն, որ Ռումանիոյ և Ֆրանսայի միջև առևտրական յարաբերութիւնները կը կարգադրէր, այսօր վերջացաւ, և նոր սակագինք որ 100ին 50 արժէքի վրայ մաքսի կ'ենթարկեն ֆրանսական վաճառքները, գործադրուիլ սկսան ։

«Պուքրէշի ֆրանսական դեսպան Պ. Օրտէկա բողոքեց յիշեալ սակագնոց դէմ, իբրև դաշնադրութեանց հակառակ, հիմնելով զ'իւր առարկութիւն սա խորհրդածութեան վրայ թէ, եթէ 1878ի Պայմանագրոյն ժամանակը լրացած էր, Ռումանիա տակաւին Ֆրանսայի հետ կապուած կը մնար այն առևտրական Դաշնագրով զոր Ֆրանսա 1861ին կնքած էր Թուրքիոյ հետ, և որ 1889ին միայն կը լրանար ։ Ըստ այս հընագոյն Դաշնագրոյ, ֆրանսական ներածեալ վաճառքներէն ռուման կառավարութիւնն ըստ արժէքին 100ին 8 միայն տուրք պիտի առնուր ։ Ֆրանսական կառավարութիւնը կը փաստաբանէ թէ 1861 Դաշնագիրն, որ Վալաքիոյ և Մոլտաւիոյ նկատմամբ ի կիր արկանելի էր, ջնջուած չէր ռումանական Անկախութեան Յայտարարութեամբ, քանի որ կեցող ամեն միջազգային պայմանագրութիւնք բացորոշապէս պահպանուած էին այդ Յայտարարութեամբ ։ Նաև, 1861ի Առևտրական Դաշնագիրն ալ չէր ջնջուած 1876ի և 1878ի Պայմանագրովք, որք Ֆրանսայի նկատմամբ՝ միայն պարզ կարգադրութիւններ էին և ո՛չ պայմանագրեր ։

«Բայց ռուման կառավարութիւնը չի համոզուիր այն միակողմանի մեկնութեան զոր Ֆրանսացիք կուտան իրենց առևտրական յանձնառութեանց ։ Պուքրէշի կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ յորէ անտի ուր Ֆրանսայի Խորհրդարանը մաքսի յաւելում քուէարկեց ռումանական ցորենին դէմ, Ռումանիա առևտրական դաշնագրոյ մասին գործողութեան ազատութիւն ստացաւ կատարելապէս ։ Ռումանիա կը գիտէ նաև թէ Ֆրանսա միշտ անպէտ կանոնադրութեանց սեղմումներուն ենթարկած է ռումանական զուարին ներմուծումն ի Ֆրանսա։ Ռումանիա Ֆրանսայի այս մաքսային անօրինութեանց դէմ փոխադարձութիւն կ'ընէ այժմ, և ո՛չ այլ ինչ ։

«Բացատրութեան կարօտ չէ թէ Պուքրէշի կառավարութեան կողմէ ֆրանսական վաճառաց վրայ դրուած ծանր և արգելիչ մաքսերը պիտի նըպաստեն աւստրիական ճարտարագործութեան ։ Աւստրիա կրնար այժմ կընքել Ռումանիոյ հետ յոյժ շահաւէտ առևտրական դաշնագիր մը, եթէ արգելք չլինէին Հունգարացի երկրագործաց անիրաւ պահանջմունք, որք պաշտպանութիւն կը խնդրեն իրենց արմտեաց և զուարաց համար ։ Որովհետև Ռումանիա վաճառելի գործածական արտադրութիւններ շատ չունի, ակներև է թէ առևտրական ո՛ և է դաշնագիր կնքելէ առաջ պիտի ջանայ ազատ հրապարակ մը գտնել իւր արջառաց, ոչխարաց, խոզաց և արմտեաց վաճառման համար, որք կը կազմեն Ռումանիոյ գլխաւոր ապրանքները ։»

Գիտեն Արեւելքի ընթերցողք թէ Բարիզի կառավարութիւնն արդէն գործնականապէս պատասխանեց ռուման կառավարութեան որոշած անօրինութեան, 100ին 50ի բարձրացնելով մաքսը Ռումանիայէն ի Ֆրանսա ներմուծեալ վաճառաց վրայ ։

Երեկի սուրհանդակով առնուած լրագրաց մէջ կը գտնենք նաև հետևեալ հեռագիրները ֆրանքօ-ռուման խնդրոյն վրայ ։

—Բուքրէշ, 1 յուլիս ։ Ֆրանսական լրագիրք ցաւ կը յայտնեն այն Թիւրիմացութեան համար որով այս պահուս գժտեալ են Ռումանիա և Ֆրանսա ։ Կը հաստատեն այս երկու լատին ժողովրդոց միջև զգացմանց համակրութիւնն և միաբանելու բաղձանքը ։ Թան կ'ընդունի թէ մարտ 18ին Պուքրէշի Խորհրդարանին քուէարկած օրէնքն ուղղեալ չէր միայն Ֆրանսայի դէմ, այլ ամեն Պետութեանց դէմ որք առևտրական Դաշնագիր չունին Ռումանիոյ հետ ։ Թան կ'ըսէ թէ ֆրանսական կառավարութիւնն ևս ընդհանուր անօրինութիւն մը պարտի ընել, առանց յատկապէս Ռումանիոյ դէմ բան որոշելու, որ է և պարտի միշտ բարեկամ Ֆրանսայի ։ Թան այժմեան Թիւրիմացութեան բուն յանցանքը կը վերագրէ Ֆրանսայի պաշտպան-գրութեան պահանջող կուսակցութեան, որ ի դէպ ժամու առևտրական Դաշնագրաց կնքման արգելք եղաւ մաքսերու բարձրացում պահանջելով ։

—Պուքրէշ, 4 յուլիս ։ Նախարարաց խորհուրդն, ի մասին նոր սակագնոց որք 100ին 50 մաքս կը դնեն Ռումանիոյ հետ առևտրական Դաշնագիր չունեցող երկրաց վաճառքին վրայ, որոշեց 40 աւուր պայմանաժամ, որոյ միջոցին ապրանք զրկած վաճառականք մաքս պիտի վճարեն միայն ըստ նախկին դրութեան ։ Պայմանաժամը կը վերջանայ օգոստոս 9ին ։

* * *

ԱՆԳԼԻԱ ։ Լոնտոն, 1 յուլիս ։ Լորտերու ժողովոյն մէջ բանախօսութիւն մ'ընելով, Թղթատարութեան Նախարար Լորտ Ճօն Մէններս ըսաւ թէ պահպանողական Նախարարութեան գործը պիտի լինի բարեկարգութիւն հաստատել քաոսին մէջ որ արդ կը տիրէ յԵգիպտոս և կարգադրել Աֆղանստանի սահմանաց խնդիրը ։

Հաւան կը սեպէի ։ Լորտ Մէններս Երեսփոխան է, և եթէ խօսողն արդարև Թղթատարութեան Նախարարն էր, Լորտերու ժողովոյն մէջ խօսած չի կրնար լինել ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ։ Դաշնակցական Խորհուրդը (Գերմանիոյ Ատեանց Ժողովը), Պրունսվիքի Դքսութեան յաջորդութեան մասին Բրուսիոյ առաջարկին ի նպաստ առնելով, որոշեց յայտարարել դաշնակից կառավարութեանց թէ ինք համոզուած է որ Քումպըրլանտի Դքսին իշխանութիւնն անհամաձայն է այն սկզբանց որովք կազմուած են գերմանական Դաշնակցութիւնն և Կայսրութիւնը ։ Քումպըրլանտի Դուքսն, որ Բրուսիոյ իշխանութեան ձեռք անցած ինչ ինչ նահանգաց (մանաւանդ Հանովէրի) վերադարձման կը բաղձայ, կրնայ միայն հասնիլ խաղաղութեան, զոր Գերմանիոյ Սահմանադրութիւնը կ'երաշխաւորէ Դաշնակցութեան բոլոր անդամներուն—Այս յայտարարութեան վրայ անհնար կը համարուի այլ ևս որ Քումպըրլանտի Դուքսն, որ ճանչած չէր զգերմանական Կայսրութիւն և Թէկն կ'առնէր վերականգնելու Կէլֆերուն իշխանութիւնը, կարենայ յաջորդել Պրունսվիքի հանգուցեալ Դքսին, թէև ժառանգած է նորա Թողած մեծ հարստութիւնը ։

—Աւասիկ քաղաքական ոճրագործ մ'ալ, որ ի մահ կը դատապարտուի Գերմանիոյ մէջ ։ Արեւելքի ընթերցողք կարդացին ժամանակաւ թէ յունուար ամսոյ մէջ իրիկուն մը Ֆրանքֆորդի ոստիկանապետ Ռումփ սպանեալ գտնուեցաւ իւր տան մէջ, դանակով մը կռնակէն զարնուած ։ Եւ որովհետև ժամացոյցն և քսակը չէին առնուած, և որովհետև Ռումփ Անիշխանականաց դէմ խօսած և գործած էր միշտ, ենթադրուեցաւ թէ Անիշխանական մ'էր ոճրագործն, և ո՛չ հասարակ գող մը։ Յետ մի քանի աւուրց, Պատէնի մէջ ոստիկան մը կը ձերբակալէր կասկածելի մարդ մը, որոյ անցագրերն ի կարգին չէին, որ չէր ուզեր քաղաքապետին ներկայանալ, և ռէվոլվէրի երկու հարուածներ կ'արձակէր զինք ձերբակալել ուզող ոստիկանաց վրայ։ 22ամեայ երիտասարդ մ'էր Ցուլիւս Լիէսքէ անուն, կօշկակար ։ Քննութենէն հաւաստուեցաւ թէ իրօք Անիշխանական էր, և սերտ յարաբերութեան մէջ էր Զուիցերիոյ Անիշխանական մարմնոյ հետ։ Սպանման պահուն կը գտնուէր ի Ֆրանքֆորդ, ուստից նոյն գիշեր յանկարծ չուած էր։ Նաև Թարմ կտրուած մը կար իւր աթևի մէջ, դանակի սաստիկ գործածութենէ մը յառաջ եկած։ Թէև ինք ամեն ինչ ուրացաւ, այս ապացոյցք բաւ համարեցան զինք ի մահ դատապարտելու ամսոյս 19ին, 1 յուլիս ։ Զարմանալի է Գերմանիոյ հասարակ գործաւորաց մէջ իսկ անիշխանական գաղափարաց ըրած զգալի յառաջդիմութիւնը ։

—Պէռլին, 1 յուլիս ։ Ծովակալ Վէրնէր անուանեցաւ կառավարիչ այն նոր գրաւեալ երկրի որ յորջորջուած է Վիլհէլմ Կայսեր անուամբ և Պիզմարքեան Արշիպեղագոսին, (Խաղաղական Ովկիանոս ։)

ԻՏԱԼԻԱ ։ Պ. Տէբրէթիս, յուլիս 1ին ծանուցանելէ յետոյ թէ նախարարական տագնապը վերջացած է Պ. Մանչինիի և դատական նախարարին հրաժարմամբ, նոր դատական նախարարի մը անուանմամբ և արտաքին գործոց նախարարութեան առժամանակեայ կերպիւ իրեն յանձնմամբ, կը յայտարարէ թէ իւր պաշտօնակիցք, միշտ հաւատարիմ մնացած լինելով ազատական սկզբանց, կը յուսան վայելել շարունակ Խորհրդարանին վստահութիւնը ։ Պ. Տէբրէթիս, արտաքին աշխարհավարութեան նկատմամբ հարցումներու պատասխանելով, յայտարարեց թէ համերաշխ կը մնայ իւր նախորդին՝ Պ. Մանչինիի արարքներուն ։ Թէ խոհեմութեամբ պիտի գործէ ապագային մէջ, և թէ իւր տարիք, այսինքն իւր ծերութիւն երաշխաւորութիւն մը պէտք է համարուի թէ յանդուգն ձեռնարկներու մէջ չպիտի նետուի ։ Այս յայտարարութենէ կ'երևի թէ Կարմիր Ծովու եզերաց վըրայ իտալական ծաւալումը պիտի դադրի ։ —Երեսփոխանական ժողովն յետաձգուեցաւ անորոշ պայմանաժամով ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ ։ Պէռլին, 4 յուլիս ։ Բէօրզէն Զէյթունկ կը հրատարակէ խօսակցութիւն մը զոր իւր Լոնտոնի Թղթակից ունեցեր է անգլ. արդի նախարարութեան մէկ անդամին հետ։ Նախարարն յայտարարեր է թէ անճիշդ է ըսել որ Դորինները (Պահպանողականք) կ'ատեն զՌուսիա․ բայց Սալիսպըրիի նախարարութիւնն հաստատապէս որոշած է պատերազմել, եթէ Ռուսիա կամի ներկայ պարագաներէն օգուտ քաղել Աֆղանստանոյ կամ Անգլիոյ դէմ գործելու համար ։

ԵԳԻՊՏՈՍ ։ Սուաքին, 3 յուլիս ։ Պէրպէրի (ուր ի վաղուց մնացած են Մէհտիի մարդիկը) նախկին Էմիր Հիւսէյին փաշա Խալիֆա Սուաքինէ կ'անցնի Գահիրէ երթալով, ուր Խտիվին պիտի յանձնէ Ապտուռահմանէն մի նամակը ։

—Գահիրէ, 4 յուլիս ։ Նախորդ Խտիվ Իսմայիլ փաշա ծախած լինելով իւր ապարանք, կը կարծուի թէ կը պատրաստուի վերադառնալ Եգիպտոս ։

—Լոնտոն, 30 յունիս ։ Սէնթ-Ճէյմս Կազէթ պահպանողական թերթն անհիմն կը համարի զայն լուր թէ անգլ. կառավարութիւնը պիտի վերադարձէ Տոնկոլայի գաւառը ։ Մէհտիի մարդիկ արդէն տիրած կ'երևին այս գաւառի, և ամրան տաքերն անյարմար են անգլ. զօրաց առաքման ։ Արդէն Ալեքսանդրիայէ մաս մը զօրաց Կիպրոս զրկուելուն պատճառն այն է որ այս տաքերուն Կիպրոսի կլիման աւելի կըպատշաճի նոցա առողջութեան ։

ՊԱՀՊԱՆՈՂԱԿԱՆՔ ։ Վերընտրեցան առանց ընդդիմութեան՝ պահպանողական նոր պաշտօնէութեան գրեթէ բոլոր անդամք, որք՝ Երեսփոխան գոլով՝ հրաժարեալ կը համարուէին կառավարական պաշտօն ընդունելուն պատճառաւ ։ Միայն Լորտ Ռանտոլֆ Չըրչիլի դէմ ի Ուտսթօք սաստիկ մարտ մը կը մղէ ցարդ անունը չլսուած արմատական-ազատական մը, Պ. Բոռլի Կրանդ, հակառակ կամաց ծանրագլուխ Ազատականներու ։ Հետաքրքրութեամբ կը դիտուի այս անհաւասար կռւոյ ելքը ։

—Պահպանողականք կը պատրաստուին մեծ աշխուժութեամբ գործել առաջիկայ ընդհ. ընտրութեանց մէջ ։ Պաշտօնական նախագահութեամբ Լորտ Ռանտոլֆ Չըրչիլի, 100,000 անգլ. ոսկւոյ դրամագլխով ընկերութիւն մը կազմուեցաւ ի Լոնտոն, գաւառային աժան պահպանողական թերթեր հրատարակելու, կամ կեցող աժան թերթերը զօրացնելու և միացնելու նպատակաւ, իբրև հզօր գործիք պահպանողական գաղափարները ժողովրդական ընելու ։

—Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆ ։ Նախորդ Նախարարապետն որ Միտ-Լօթիէն գաւառի Երեսփոխանն է, նամակաւ մը կը ծանուցանէ իւր ընտրողաց թէ, միութիւնը պահպանելու համար իւր կուսակցութեան մէջ, առաջիկայ ընդհանուր ընտրութեան մեծ պայքարին պիտի մասնակցի ։ Այս յայտարարութիւն կը հրճուեցնէ համայն ազատական կուսակցութիւնն, «որուն յաղթական ելնելու հաւանականութիւնն այս յայտարարութեամբ կը փոխուի ստուգութեան», կ'ըսէ ազատական թերթ մը ։

ԱՖՂԱՆՍՏԱՆ ։ Քապուլէ կը հեռագրուի անգլ. լրագրաց թէ Իսա Խան, կառավարիչ այն աֆղանեան գաւառի որ մերձաւոր է ռուսական սահմանագլխոյն, օժանդակութեամբ իւր ռուս դաշնակցաց ապստամբած է աֆղ. նահանգապետ Ապտուլլահ Խանի դէմ։ Իսա Խան դնացեր է Խանապատ, և իւր մէկ միլիոն անգլ. ոսկւոյ արժէքով Էմիր Աբտ-իւր-Ռահման Խանին թանկագին գանձը գրաւեր է ։

Այս կարծեցեալ ապստամբութեան նկատմամբ, սակայն, Լոնտոնի և Բեդըրպուրկի կառավարութիւնք չունին ո՛ և է պաշտօնական լուր ։

ՍՊԱՆԻԱ ։ Ալֆոնսօ Թագաւորն որ գնացած էր այցելել հիւանդանոցներն յԱրանժուէզ, ի վերադարձին ի Մատրիտ ջերմագին ընդունելութիւն գտաւ խուռն բազմութեան մը կողմէ, որ ծափահարութեամբք և ուրախութեան աղաղակներով ընդ առաջ ելաւ ։

ՌՈՒՍԻԱ ։ Ռուս կառավարութիւնը մտադիր է յայտարարել թէ ի Ռուսիա հաստատեալ 392,000 Գերմանք պարտին կա՛մ ռուսական հպատակութիւն ընդունիլ և կամ ելնել երկրէն ։

—Բեթերպուրկ, 26 յունիս ։ Ոնչական Բալօ Լեւիանսքի, որ վերջերս Խարքոֆի մէջ ոստիկանութեան սպայ մը սպաննած և ոստիկան մը վիրաւորած էր, դատուեցաւ ի Խարքոֆ զինուորական ատենի մը առջև, և ի կախաղան դատապարտեցաւ ։ Բեթերպուրկ, 28 յունիս ։ Լեւիանսքի այսօր ի կախաղան հանուեցաւ ։

ՖՐԱՆՍԱ ։ Ժամանակէ մ'ի վեր դժուարութիւն կը քաշուէր այնչափ ֆրանսացի կղերականներ գտնելու որչափ պէտք կայ, և հանրապետական վարչութիւնը կղերականաց մնացեալ Թուոյն ալ նուազումը կ'ուզէ ։ Կառավարական Թոշակներն որոց շնորհիւ բազմաթիւ աղքատ ուսանողք կղերային կրթութիւն մը կը ստանային, ջնջուեցան, և զինուորական ծառայութենէ ազատութիւնը զոր կղերականք և կղերականութեան պատրաստուողք ցարդ կը վայելէին, այս օրերս նմանապէս ջնջուեցաւ ։ Ըստ զինուորական նոր օրէնքի մը զոր Խորհրդարանը քուէարկեց, եռամեայ զինուորական ծառայութիւնը պարտաւորիչ պիտի լինի, առանց աշխարհական և եկեղեցական խտրութեան ։ Երիտասարդ եկեղեցականն իւր 3 տարիներ պիտի անցունէ զօրանոցներու մէջ ամեն մարդոց պէս, և յայտնի է թէ այս կանոն եկեղեցական լինել ուզողները քաջալերելէ յոյժ հեռի է ։ Բայց եռամեայ պայմանաժամով գործը չի լմնար ։ Մինչև որ աւարտէ նաև պահեստի զօրաց մէջ անցունել կոչուած ժամանակը, կղերականն ամեն անգամ մը հրացան ուսն առած պիտի երթայ զինուորական մարզանաց։ Եպիսկոպոս Ֆրէբէլ Երեսփոխանն անյաջող փորձ մ'ըրաւ երէցներն և վիճակաւոր եկեղեցականներն ազատ կացուցանելու այս անարդար տարապարհակէ ։ Ստուար մեծամասնութեամբ մերժուեցաւ իւր առաջարկ ։ Ֆրանսացի Կաթոլիկներ շատ չուզած պիտի գտնեն — տարօրինակ տեսարան ․ երէցն որ կը հանէ եկեղեցական սքեմն և զինուորական համազգեստ հագած կ'երթայ միանալ իւր զօրագնդին, կամ որ առաւօտն կը պատարագէ և կէս օրէն ետքը հրացանաձգութեան փորձեր կ'ընէ ի Լոնշան ։

ԿՈՐՏՈՆԻ ՄԱՀԸ ։ Աւասիկ նոր պատմութիւն մը Կորտոնի սպանման եղանակին վրայ ։ Այս պատմութեան հեղինակն է յոյն վաճառական մը, Բոոզի Բէնաիօ անուն, որ ի Պերպէր գերի տարուեր է Մէհտիի մարդոցմէն, և յաջողեր փախչիլ, [illegible] հասեր է գիւղէ ի գիւղ մուրալով ։ Իբրև լրտես ձերբակալուեր է Անգլիացւոց մէջ, և Պըտլէր զօրավարին ներկայանալով, յայտներ է որ թէև ինք ականատես չեղաւ Կորտոն զօրավարին սպանման, ամեն մարդ սապէս կը պատմէ Խարդումի մէջ ։ —Մէհտիի մարդիկն յանկարծ յարձակեցան Խարդումի վրայ, և մտան Կորտոնի սենեակն ալ, երբ նա կը կարդար Աստուածաշունչ ։ Առաջին հրացանի հարուածին Կորտոն մեռաւ ։ Ուրիշ Արաբ մը կտրելով նո-

---

— 89 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔԸ

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ՊԸՐՔ ԵՒ ՍԹԻՒԸՐԹ

«Սեպտեմբերի սկիզբն իւր հիւանդութիւնն այն աստիճան զայրացած էր, որ չէր յուսար վերստին տեսնել բնակեալ գաւառներն ։ Ոչ ևս կրնար նստիլ ձիու վրայ, այլ երկու ձիոց միջև կախուած գահաւորակի մը մէջ պառկած կ'երթար ։ Հոկտեմբերի վերջերն արիւն թքնելով յետին ծայրն հասաւ ։ Ձի մը սպաննեցին, որպէս զի արգանակ եփեն իրեն համար ։ Հոկտեմբեր 28ին մահամերձ վիճակի մէջ էր ․ յանկարծ փրկարար տագնապ մ' ազատեց զայն, եւ դեկտեմբեր 10ին ուղեւոր ջոկատն ամբողջապէս առաջին կայարաններն հասաւ ։

«Դեկտեմբեր 17ին Սթիւըրթ Ատելայիտ մտաւ ի ձայն ցնծութեան մեծաքանչ ժողովրդեան, բայց իւր առողջութիւնը խախտեալ էր միշտ, եւ շատ չանցած, յետ ընդունելոյ մեծ ոսկի շքադրամն յԱշխարհագրական ընկերութենէն, մեկնեցաւ Ինտուս չոգենաւով իւր սիրելի հայրենիքը՝ Սկովտիա՝ վերադառնալու համար, ուր պիտի տեսնենք զինքը մեր վերադարձին (*) ։

—Բարձրագոյն աստիճանի բարոյական կորով ունեցող մարդ մ'էր, ըսաւ Կլէնարվան, եւ այդ կորով ֆիզիքական ուժէն աւելի կը նպաստէ մեծ գործեր կատարելու ։ Սկովտիա իրաւամբ կը պարծի իւր զաւակաց Թուոյն մէջ համրելով զայն ։

—Եւ Սթիւըրթէն յետոյ, հարցուց տիկին Հէլէնա, նոր գիւտեր փորձող ուղեւոր չէ՞ եղած ։

—Այո՛, տիկին, պատասխանեց Բականէլ ։ Լէյխարտի խօսքն ըրած եմ ձեզ յառաջ ։ Այս ուղեւոր արդէն 1844ին նշանաւոր երկրախուզութիւն մ'ըրած էր հիւսիսային Աւստրալիոյ մէջ ։ 1848ին երկրորդ արշաւանք մ'ըրաւ դէպի հիւսիսային արեւելք ։ Տասն-եօթն տարիէ ի վեր յերեւան չելաւ ։ Անցեալ տարի, Մէլպուրնցի հռչակաւոր բուսաբան Տոքթ. Միւլլէր հանրային հանգանակութիւն մը բացաւ արշաւանքի մը ծախուց համար ։ Հանգանակութիւնը շուտով կատարեցաւ, եւ քաջասիրտ տուարածներու խմբակ մը, հրամանատարութեամբ հանճարեղ եւ յանդուգն Մաք Ինթայրի, 1864 յունիս 21ին մեկնեցաւ Բարու գետին արօտներէն ։ Այս պահուս երկրին ներսերը խորամուխ եղած է ի խոյզ Լէյխարտի ։ Իցի՛ւ թէ յաջողէր, եւ մեք ալ՝ անոր պէս՝ կարող լինէինք վերստին գտնել մեր սիրելի բարեկամները ։

Այսպէս աւարտեցաւ աշխարհագրին պատմութիւնը ։ Ժամն յառաջացած էր ։ Շնորհակալութիւն ըրին Բականէլի, եւ ամեն ոք, քանի մը վայրկեան յետոյ, ննջել սկսաւ խաղաղութեամբ մինչդեռ ժամացոյց Թռչունը, ճերմակ խիժենեաց տերեւներուն մէջ ցցուած, կանոնաւորապէս կը զարնէր այս հանդարտ գիշերին երկվայրկեանները ։

◆

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

ՄԷԼՊՈՒՐՆԷՆ Ի ՍԱՆՏԸՐՍԹ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Հազարապետն առանց կասկածի չէր տեսած Էյրթընի մեկնումն, որ Վիմէրայի իջաւանէն Պլաք-Բոյնթի կայարանը գնացած էր պայտառ մը գտնել բերելու ։ Բայց մարդու չէր յայտնած իւր կասկածն, եւ բաւ համարած էր հսկել գետին շրջականներուն վրայ ։ Խաղաղիկ դաշտերուն հանդարտութիւնը բնաւ չի խռովեցաւ, եւ գիշերային քանի մի ժամերէ զկնի արեւը վերստին երեւցաւ հորիզոնին վրայէն ։

Իսկ Կլէնարվան կը վախնար որ Էյրթըն միայնակ կը վերադառնար ։ Սայլը չէր կըրնար ճամբայ ելնել առանց գործաւորաց ։ Ուղեւորութիւնը թերեւս քանի մ'օր ետ պիտի մնար, եւ Կլէնարվան, յաջողելու անհամբեր, նպատակին հասնելու անյագաբար տենչացող, բնաւ չէր ընդունէր յապաղում ։

Բարեբաղդաբար, Էյրթըն չէր կորուսած իւր ժամանակն ու ջանքերը ։ Հետեւեալ օրն երեւան ելաւ ։ Մարդ մը կար հետն, որ Պլաք-Բոյնթի կայարանին պայտառն է կ'ըսէր, յաղթահասակ եւ կորովի մարդ մը, բայց ցած եւ ապուշ դէմքով ։ Ի՞նչ փոյթ ․ բաւական էր որ գիտնար զիւր արհեստ ։ Քիչ կը խօսէր ․ բերանը չէր մաշեցներ անօգուտ խօսքերով ։

—Յաջողակ գործաւո՞ր մ'է, հարցուց Ճօն Մանկլս նաւաստեաց տասնապետին ։

—Ես ալ ձեզնէ աւելի չեմ ճանչեր զինքը, նաւապե՛տ, պատասխանեց Էյրթըն ։

Պայտառը գործի սկսաւ ։ Արհեստին մարդն էր, ինչպէս որ տեսնուեցաւ սայլին առաջակողմը նորոգելու եղանակէն ։ Յաջողապէս կ'աշխատէր արտասովոր ուժով ։ Հազարապետը դիտեց, որ մարդուն դաստակին վրայ արիւնէ սեւ մանեակ մը կար, նոր վէրքի մը նշան, զոր բուրդէ հին շապիկին թեզնիքը չէր կրնար ծածկել ։ Մաք Նապս այն վէրքին պատճառն հարցուց պայտառին, բայց նա պատասխան չտուաւ եւ շարունակեց աշխատութիւնը ։ Երկու ժամ յետոյ սայլին վնասները նորոգուած էին ։

Լորտ Կլէնարվանի ձիուն պայտն ալ շուտով նորոգուեցաւ ։ Պայտառն իւր հետ պայտեր բերած էր, որք մասնաւոր ձեւ մ'ունէին, եւ որք Մաք Նապսի ուշադրութիւնը գրաւելով դիտողութիւն ըրաւ Էյրթընի ։

—Պլաք-Բոյնթի յատկանիշն է, պատասխանեց նաւաստեաց տասնապետն ։ Ասով կարող կը լինին կայարանէն փախած կամ մոլորած ձիերուն հետքը գտնել եւ այլոց հետ չ'շփոթել ։

Շատ չանցած, պայտերը ձիուն սմբակներուն զամուեցան, յետոյ պայտառն իւր վարձը պահանջեց, եւ մեկնեցաւ գնաց առանց չորս բառ արտասանելու ։

Կէս ժամ յետոյ ուղեւորք ճամբայ ելան ։ Պատկառուկներու վարագոյրներէն անդին ընդարձակ բաց միջոց մը կար ։ Գաւարզներու եւ երկաթախառն ժայռերու քանի մը բեկորք կը տեսնուէին մացառներուն, բարձր խոտերուն եւ զուարաց մակաղատեղի եղող ցցապատներուն միջեւ ։ Քանի մը մղոն աւելի հեռի, սայլին անիւները լճային երկիրներ ակօսեցին բաւական խորութեամբ, ուր անկանոն առուներ կը մրմնջէին՝ կէս ծածկեալ վիթխարի եղեգներու տակ ։ Յետոյ զոլորշացեալ ընդարձակ աղի լճերու քովէ անցան ։ Ուղեւորութիւնը դիւրութեամբ, եւ պէտք է աւելցնել, առանց ձանձրոյթի կը կատարուէր ։

Տիկին Հէլէնա հեծեալներն յայցելութիւն կը հրաւիրէր կարգաւ, վասն զի իւր դահլիճը շատ նեղ էր ․ բայց հեծեալք ալ այս կերպիւ հանգիստ կ'առնուին ձիուն յոգնութիւններէն, եւ կ'զբօսնուին խօսակցելով այդ սիրուն կնոջ հետ ։ Տիկին Հէլէնա, օրիորդ Մարիի օժանդակութեամբ, յոյժ շնորհալի կերպիւ կը մեծարէր իւր շրջիկ տան հիւրերը ։ Ճօն Մանկլս չէր մոռցուէր այս հանապազօրեայ հրաւէրներուն մէջ, եւ իւր քիչ մը լուրջ խօսակցութիւնն անհաճոյ չէր լիներ բնաւ ․ ընդհակառակն ։

Այսպէս ահա շեղակի կտրեցին Քրաուլանէտէն Հորսհամ տանող Թղթատարական ուղին․ յոյժ փոշոտ ուղի մը, յորմէ հետեւակ ուղեւորք չեն անցնիր շատ ։ Քանի մը ցած բլրոց քովէ անցան Թալպոթի կոմսութեան հասած ժամանակնին, եւ իրիկունը Մարիպորուէն երեք մղոն վեր տեղ մը ժամանեցին ։ Բարակ անձրեւ մը կը տեղար, որ ուրիշ ամեն երկրի մէջ գետինը կը թրջէր, բայց աստ օդն այնչափ սքանչելապէս կը ծծէր խոնաւութիւնն որ ուղեւորաց իջաւանը նեղութիւն չքաշեց ։

Հետեւեալ օրը, դեկտեմբեր 29, ջոկատին ընթացքը քիչ մ'ուշացաւ իրարու յաջորդող լեռնակներէ, որք զուիցերիական մանրակար մը կը ձեւացնէին ։ Մշտնջենաւոր ելեւէջներու եւ անախորժ առապարներու շարունակութիւն մ'էր ։ Ուղեւորք ճամբուն մի մասն ոտքով ըրին, եւ դժգոհ չեղան ։

Ժամը տասն-մէկին Քարլսպրուք հասան, փոքր քաղաք մը ։ Էյրթըն կ'առաջարկէր քաղաքին քովէն անցնիլ՝ առանց ներս մտնելու, որպէս զի, կ'ըսէր, ժամանակ չկորսնցնէին ։ Կլէնարվան համամտեցաւ անոր կարծեաց, բայց Բականէլ, որ հետաքրքրասէր էր միշտ, կը փափաքէր այցել զՔարլսպրուք ։ Թողուցին որ նա կատարէ զիւր փափաք, եւ սայլն յամրաբար շարունակեց զիւր ուղեւորութիւն ։

Բականէլ, ըստ սովորութեան, իւր հետ տարաւ զՌոպէրթ ։ Այցը փութանակի կատարեցաւ, բայց բաւական եղաւ անոր ճիշդ գաղափար մ'ունենալու աւստրալիական քաղաքաց վրայ ։

(Շարունակելի)

(*) Ժաք Բականէլ կրցաւ վերստին տեսնել զՍթիւըրթ՝ երբոր Սկովտիա վերադարձաւ, բայց չկրցաւ երկար վայելել այդ հռչակաւոր ուղեւորին կենակցութիւն ։ Սթիւըրթ մեռաւ 1866 յունիս 5 ին, համեստ տան մը մէջ, ի Նօթինկհէմ-Հիլ ։

րա գլուխն՝ անցուց Նիզակի մը ծայրն և տարաւ քաղաք ։ Կառավարական պալատան մէջ գտնուող բոլոր Խալիֆ.ք սպաննեցան ։ Արաբք կը համնէին անհամար հրոսակօք ։ Ընդդիմութիւն չեղաւ գրեթէ ։ Զարդը սարսափելի եղաւ ։ Ամբողջ օր Արաբք մարդ սպաննելէ զատ գործ չունեցան ։ Երեկոյին լուր եկաւ Օմտուրմանէ թէ Մէհտին յայտնութիւն մ'եղած է երկինքէն, որպէս զի զարդը դադրի ։ Մնացեալ կենդանի փողոցներու մէջ, և անոնք որ պահուըտած էին, կրցան դուրս ելնել ։ Խարդումի 42 Յոյներէն 8 միայն ազատեցան, և ես ինքս անոնցմէ մին եմ ։ Կապեցին մեր ձեռքեր և գերի վարեցին զմեզ ։ Կորտոնի գլուխն Օմտուրմանի բանակատեղը տարուելով, դրուեցաւ յառաջ Սուտ Մարգարէին ։ Մէհտին երկար ատեն կատաղի բերկրութեամբ մը դիտեց զայս գլուխ, կրկնելով յաճախ ․ «Օրհնեա՛լ լինի Աստուած ։ Կարելի է միթէ որ Կորտոնի գլուխը լինի այս» ։ Սուտ է թէ ամենափոքր վիշտ յայտներ է Կորտոնի սպաննուելուն համար ․ ընդհակառակն ամենամեծ ուրախութիւն զգաց ։ Յետ այս Ներկայացման, Խարդումի պաշտպանին գլուխը տարուեցաւ բանակը ․ զօրքերը կը թքնէին Նորա երեսին, մազերն ու մօրուքը կը փետտէին ։ Իսկ մարմինը կտոր կտոր ըրին ։ Այս եղաւ ահա հռչակաւոր Կորտոնին վախճանը ։ — Թոսքի Բէնակօ կը յարէ թէ Խարդումի բոլոր մանկամարդ կանայք և աղջիկունք տարուեցան յՕմտուրման և բաժնուեցան հեշտասէր Տէրվիշներուն ։ Ողջ մնացած Յոյներ թոյլտուութիւն ստացան Մէհտիին դիմելու՝ իրենց կանանց, աղջկանց և քերց ազատութիւնը խնդրելու համար ։ «Պէտք եղաւ հանել մեր կօշիկներ, և իւր վրանին քառորդ մղոն մնացած, ծունկերու վրայ սողոսկելով մերձենալ իրեն ։ Մէհտին գթաց մեզ և վերադարձուց զանոնք որոց համար աղաչելու եկած էինք ։ Ի մէջ այլոց կար ուրքծ․ Նարկիս Տէմէգրիօյի աղջիկն, որոյ մի քոյրն առնուեալ է ի Դաշիրէ ։ Խե՛ղճ օրիորդիկ ․ ․ ․ ։ Սիրուն էր ․ ․ ․ ։ Այո՛, իբրեւ գերուհի տարեր էին զնա ։ Մեզ վերադարձուցին զնա, մայրապետներուն հետ, որոց համար բոլորք թէ Խարդումի Յունաց կիներն էին ։ Բոլոր սպիտակ կանանց մէջ ահա սոսնք միայն ազատեցան» ։ — Հաւատ չընծայուիր այն զրոյցի թէ, Կորտոն Լոմանակին փախած լինելով Խարդումէ, տակաւին ողջ է ։ Եթէ փախած լինէր, անշուշտ ցարդ կը համնէր Անգլիացւոց մօտ, որոց արդէն մինչեւ ո՛ւր համնելուն տեղեակ էր ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տիգրանակերտի ազգային ժողովք հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնած են ի Պատրիարքարան, Տ. Արիստակէս եպիսկոպոսի այցելու կարգուած լինելուն առթիւ և նորա փութով ղրկուիլը խնդրած են ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը Մայր եկեղեցւոյ Լուսաւորչեան (աղջկանց) վարժարանի Կրօնագիտութեան քննութեանը ներկայ գտնուեցաւ այսօր ։

Ազգ. Վարչութեան Կրօն. Ժողովն գումարեցաւ երէկ ի Պատրիարքարան, ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, ատենապետութեամբ Գեր. Խորէն Նար-պէյ Արքեպիսկոպոսի, և ի ներկայութեան ամբողջ ժողովականաց ։

Ժողովը՝ Տ. Վահան վարդապետի և Տ. Սուքիաս քահանայի միջեւ ծագած ծանուցեալ խնդրոյն քննութեամբն ընդ երկար զբաղելէ յետոյ՝ աւարտեց զայն ։

Յետոյ, բստ առաջարկութեան Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, Տիգրանակերտի, Երզկայի, Պանտըրմայի և Պալըքէսիրի առաջնորդական ընտրելեաց եօթնանուն ցանկերը պատրաստելով, որոշեց վաղիւ գումարելի Խառն ժողովոյ մատուցանել ի վաւերացումն ։

Կրօն. ժողովոյ յաջորդ նիստը պիտի գումարի յառաջիկայ չորեքշաբթի, 3 յուլիս ։

Կիլիկիոյ Ամեն. Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոսը գիշերօթիկ վարժարան մը բացած է ի Մարաշ, և արդէն Մարաշէն, Էլպիսթանէն, Կարսէն և այլ կողմերէ որբ մանուկներ բերել տուած և ընդունած է վարժարանին մէջ ։

Կը լսենք թէ Ամեն. Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոս մտադիր է Մարաշի մէջ ու շրջակայքն ունեցած 2000 ոսկւոյ արժողութեամբ կալուածներն յիշեալ վարժարանին յատկացնել իբր մշտակայ եկամուտ ։

Տրապիզոնի Նորընտիր առաջնորդ Գեր. Գարեգին վարդապետ Սրուանձտեանց յառաջիկայ երկուշաբթի օր կ'ուղեւորի յիւր պաշտօնատեղին ։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍՔ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Իւսկիւտարի ամերիկեան Հոմ դըպրոցի տարեկան դպրոցական հանդէսն, որ երեկ տեղի ունեցաւ, եղաւ եթէ ոչ շքեղ, այլ շատ սիրուն, շատ յանկուցիչ ։ Բազմութիւնը խուռն չէր ․ և դպրոցին մէկ սրահը միայն կը բաւէր բովանդակելու ըղձանդիսականս, որք մեծ մասամբ կը բաղկանային աշակերտուհեաց ծնողներէն ։ Կային նաեւ քանի մը Թուրք տիկնայք, ծնողներն վարժարանին Թուրք ուսանողուհեաց ։

Վարժարանն այս տարի ունէր եօթն շրջանաւարտ օրիորդներ, որոց վեցն Հայ և մին Պուլղար, վեց հայ աղջիկներ որք ամերիկեան ազատ դաստիարակութեան ամեն առաւելութիւնները միացուցած են իրենց բնածիր յատկութեանց, ինչպէս գիտել տուաւ ատենաբաններէն մին ։ Այդ եօթն շըրջանաւարտք կարդացին իրենց բանախօսութիւններն. Օր. Արաքսի Ուռաքելեան պատմեց «Միլտոնի ծերութիւնը» ֆրանսերէն լեզուաւ, Օր. Իսկուհի Թ. Մելքոնեան խօսեցաւ անգլիերէն լեզուաւ՝ բնաբան ընտրելով իրեն Ս. Գրքին մէկ պարբերութիւնը, Օր. Մաննիկ Ս. Տօլամաճեան հայերէն լեզուաւ ցոյց տուաւ «Զօրութիւնն Հայնի ի վերայ Մտաց և Զգացմանց», Օր. Նիքոլինա Թ. Վլատեվա, պուլղար աշակերտուհին, անգլիերէն լեզուաւ նշանակեց «Այն տեղերն զորս կը սիրենք» ․ իւր բանախօսութիւնն, հայրենաշունչ լեզուաւ գրուած, ջերմ ծափահարութեանց արժանացաւ ։ Օր. Փայլածու Յովհաննէսեանի անգլիերէն ճառին նիւթն էին «Հայելիները» ․ Օր. Վարդուհի Հ. Մաթէոսեան բացատրեց թէ «Աստուած կը պահէ զանազան բաներ որպէս զի քաղցր իմն զարմացնէ զմեզ» ․ և վերջապէս Օր. Վիքթօր Հ. Ֆրէնկեան անգլիերէն լեզուաւ ցոյց տըւաւ թէ «Ի՞նչ պիտի լինի իւր նպատակը» ։ Ուսումնաւարտուհիք ընդհանրապէս լաւ կը կարդային իրենց ճառերն, անգլիական յստակ ուղղախօսութեամբ, ուստի և ջերմագինս ծափահարուեցան ։

Ուսումնաւարտուհիք երգեցին խըմբերգով և դաշնակի ընկերակցութեամբ երգ մը տխրանուագ ու հեշտալուր երգ մը յորում կը խոստանային, «ի՛ բինք, կենաց ովկեանի քաջարի նաւաստիներն, միշտ կռուելով հովին ու կոհակին դէմ, միշտ մնալ ազնուագոյն ճշմարտութեան մէջ, միշտ հաւատարիմ, միշտ անվեհեր ։»

Տօքթ. Վաւտ յորդորական խօսքերէն յետոյ, հետզհետէ ատենախօսութիւններ ըրին մայրաքաղաքիս ամերիկեան դեսպանատան գործակատարն, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ներկայացուցիչ Ռեթէոս Էֆ. Պէրպէրեան, որ եռանդագինս ծափահարեալ գեղեցիկ բանախօսութեան մը մէջ յառաջդիմութեան օրէնքները բացատրելէ յետոյ, ցոյց տուաւ այն արդիւնքներն որք յառաջ կուգան ամերիկեան մտաց և հայկական մտաց միացումէն, մաղթելով միշտ որ «ամերիկեան հոմը չը մոռցնէ հայրենի յարկն ։» Խօսեցաւ նաեւ Ռօպէրթ Քօլէճի տնօրէն Տօքթ. Ուաշպըրն, ցոյց տալով թէ «Հոմ վարժարանը հարսեր կը պատրաստէ իւր ուսանողուհեաց համար» ․ Տօքթէօր Բլիս, որ բացատրեց թէ ամեն անհատի առաջին նպատակը լինելու է կատարել իւր պարտականութիւնը, և Մր. Հէրրիք որ սրահին ճակատը կանաչներու մէջ գրուած «Բաժարի վասն ճշմարտութեան» խօսքը պարզեց ։ Վերջին աղօթքէն բստ. Տօքթ. Թամսըն և հանդէսը վերջացաւ ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եգիպտոսի Խտիվին գահակալութեան տարեդարձի օրը Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մ'ուղղեր է Ն. Բարձրութեան որ ի պատասխանի շնորհակալութիւն յայտներ է հեռագրաւ ։

Գերմանական դեսպանատան գործակատարն երէկ Պ. Թէսմայի հետ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ արտաքին գործոց Նախարար Սայիտ փաշայի և խորհրդական Ֆախրի պէյի հետ ։

Սուէզի խնդրոյն կարգադրման համար ի Փարիզ գումարեալ միջազգային Յանձնաժողովոյ օսմանեան պատուիրակ Հիւսնի փաշա մայրաքաղաքս վերադարձաւ ։

Կայսերական բժշկական Խորհուրդն՝ գնդապետ Տօքթ. Ահմէտ պէյէ և ուրիշ ուժ զինուորական բժիշկներէ բաղկացեալ Յանձնախումբ մը կազմեց, պաշտօն տալով նոցա այցելել փերեզակաց խանութներն և քննել թէ վնասակար նիւթեր կը վաճառուի՞ն ։

Լը Թէ-րէ կէս-պաշտօնական թերթը կը հաստատէ այն լուր թէ կայսերական կառավարութիւնն որոշեր է Իսքիւպի (Քոսովա) և Բէօրրիւլիւի (Սելանիկ) պուլղար մետրապոլտաց Պէրաթներն յանձնել ։

Քանի մը Թուրք գրագիտաց խմբագրութեամբ, Թուրքերէն Նոր Թերթ մը պիտի հրատարակուի ի մօտոյ Ղալէբ անունով ։

Կը լսենք թէ մեծամեծ պատրաստութիւնք կը լինին մայրաքաղաքիս ֆրանսական հասարակութեան կողմէ, յուլիս 14ի ազգային տօնն այս տարի արտասովոր շքով տօնելու համար ։

Ծովակալ Հօպարթ փաշա մայրաքաղաքս կ'սպասուի այս հինգշաբթի ։

Օսմ. Կայս. Պանքայի բաժնետերաց Ընդհ. Ժողովոյն մէջ, որոյ վրայ բաւական ծանօթութիւն հաղորդեցինք երէկ, նախագահն Պ. Պրիւս իւր արտասանած բանախօսութեան մէջ հետեւեալ կերպիւ խօսած է Թուրքիոյ Ելեւմտից նկատմամբ ․

«Կարող եմ հաստատել թէ Հանրային Պարտուց կարգադրութենէն ի վեր Թուրքիոյ ելմտական կացութիւնն զգալապէս բարւոքած է ։ Սուլթանն այն տեսակ գործունէութիւն մ'և այն տեսակ բարեկարգութիւն մը ներմուծած է որք ուշադրութիւն կը հրաւիրեն ամեն անոնց որք հինուց ի վեր կը ճանչնան զԹուրքիա ։ Եթէ յառաջդիմութիւնն, ի սկզբան, մեծամեծ դըժուարութեանց կը պատահի, որոց դէմ նոյն ինքն Սուլթանը կը հարկադրի մաքառիլ, ո՛չ նուազ ճշմարիտ է թէ Ն. Վեհափառութիւն հաստատապէս մտադրած է բարձրացնել երկրին ելմտական և առեւտրական կացութիւնն և թէ Մեծ-Եպարքոսն ևս այժմ նաւորապէս կ'աշակցի իւր Վեհապետին ջանից» ։

Նէօլօկօ կը պաշտպանէ Պէրլինի դաշնագրին հաստատած դրութիւնը Պըլքանեան գծին օսմանեան բանակին կողմէ գրաւման մասին, ինչ ինչ պարագայից մէջ ։ Այս միակ միջոցը պիտի լինի, կըսէ, հանրային ապահովութիւնը պահպանելու եւրոպական Թուրքիոյ գաւառաց մէջ որք պուլղար հրոսախըմբերէ կը նեղուին այժմ ։ Այդ գաւառաց ժողովուրդք իրաց վիճակի պահպանումը կուզեն յանդորրու կարենալ ապրելու համար ։ Թուրքիա, կը յարէ յոյն թերթը, պէտք է պնդէ Պէրլինի դաշնագրին տրամադրութեանց գործադրութեան համար որք նպաստաւոր են իրեն, յետ խղճի մտօք գործադրելոյ այն կէտեր որ իրեն կը պատկանին ։ Եթէ այս նպաստաւոր յօդուածոց գործադրութիւնն յապաղի, այդ մասին Թուրքիոյ ունեցած իրաւունքները կրնան խնդրոյ առարկայ լինիլ ։

Դանուբի Միջազգային Յանձնաժողովոյ օսմանեան պատուիրակ Քարաթէօտորի էֆէնտի մայրաքաղաքս վերադարձաւ երէկ Կալացէն ։

Ամսոյս 16ին տեղի ունեցաւ ի Փարիզ, Տէրքոսեան ջրի ընկերութեան բաժնետերաց տարեկան ընդհանուր ժողովք ։ Վարչական խորհրդոյ տեղեկագիրը կը յայտնէր թէ բաժնեթըղթոց վրայ եղած երեք մասնակի վըճարմունք բաւած էին շինութեանց որք աւարտած են այսօր ։ Յունվար ամսոյ մէջ՝ յորում Տէրքոսի ջուրը Կ. Պոլսոյ ակունքները կը համնէր, ընկերութիւնն հազիւ 100 բաժանորդ ունէր, իսկ այժմ 1200է աւելի կը հաշուէ ։ Բաժանորդագրոց էն վար գինը 78 Ֆրանք լինելով, կանխիկ վըճարելի, միջին հաշուով մէն մի բաժանորդագին 100 Ֆրանք կը հաշուի ։ Երեք հազար բաժանորդք պիտի բաւեն հասոյթից և ծախուց մէջ հաւասարակշռութիւն գոյացնելու համար, և կը կարծուի թէ 1886 յունուարէն առաջ ընկերութիւնն ունենայ իւր երեք հազար բաժանորդներն ։

Ծխախոտի Նախկին վաճառականք և գործարանատէրք խնդրագիր մը մատուցած են Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկին, յայտնելով թէ դժուարին կացութեան մէջ կը գտնուին Տիւյունի տրոց հաշուոյն իրենց պահանջած գումարի վճարման խնդիրը դեռ չկարգադրուած լինելուն պատճառաւ ։ Տիւյունի Կ. Պոլսոյ մէջ սպառուած ծխախոտին վրայ գրուած տուրք մ'է որ ետ կըտրուի, երբ ներմուծեալ ծխախոտը դուրս հանուի ։ Ռէժիի հաստատման թուականին երբ ընկերութիւնը գնեց գործարանատերաց ծխախոտները, չուզեց հատուցանել անոնց վճարած Տիւյունի գումարն, առարկելով թէ կայս. կառավարութեան հետ իւր կնքած պայմանագրին մէջ այս տեսակ տրամադրութիւն մը չկայ ։ Այս նպատակաւ Բ. Դրան ու Ռէժիի վարչութեան միջեւ բացուած թղթակցութեանց փոխանակութենէն յետոյ, որոշուեցաւ որ Թողեալ հասութից Վարչութիւնը վճարէ յիշեալ ծխախոտներու Տիւյունի. սակայն գործն իւր նախկին վիճակին մէջ է ցարդ և դժուարութեանց կը բաղխի ։

Արդ, աղերսարկուք կը խնդրեն որ վերջ մը տրուի այս յապաղման որ ամեն կերպով կը վնասէ իրենց, բստ որում մեծաքանակ են իրենց պահանջած գումարներ ։

Առեւտրական Սենեակը խնդիրն Առեւտրական նախարարութեան ներկայեց տեղեկագրով մը ։

Յունիս ամսոյ առաջին կիսամեէին, ծխախոտի Ռէժիի հասոյթք եղած են 59,000 ոսկի, մինչ նախորդ տարւոյ նոյն կիսամէի հասոյթք եղած էին 63,000 ոսկի ։ Այս նուազում յառաջ եկած է Ռամազանի պատճառաւ ։

Փիլիպէի Մ---- լրագիրը կ'իմանայ թէ Արեւելեան Ռումէլիի Նախորդ կուսակալ Ալէքօ փաշա կը շարունակէ դըրամական պահանջքներ ընել գաւառին կեդրոնական Սնտուկէն ։

Այլ և այլ տեղեր Քաղաքային Վիճակի արձանագրիչ պաշտօնեայք սխալ կը մեկնեն վիճակագրութեան կանոնագրի 23րդ յօդուածն ։ Այդ յօդուած կըսէ թէ իսլամաց և ոչ-իսլամաց ամուսնութիւնք պիտի արձանագրուին տումարաց մէջ, ամուսնութիւնը կատարող խօճին կամ քահանային կողմէ տրուած գրի մը համաձայն ։ Այս ձեւակերպութիւն պէտք է կատարուի առաւելն ամուսնութենէն ութ օր վերջ ։ Արդ, պաշտօնեայք ոմանք, հակառակ կանոնագրի տրամադրութեանց կը պահանջեն որ նոյն իսկ ամուսնութեան հրամանագիրն իրենց ներկայացուի արձանագրուելու համար, և այս՝ ամուսնութենէն ութ օր առաջ ։ Ուրիշներ ալ կենթադրեն թէ ամուսնութիւն չկրնար կատարուիլ առանց Քաղաքային Վիճակի դիւանին կողմէ տըրուած հրամանագրոյ մը ։

Այս սխալ մեկնութիւնք Յունաց Պատրիարքարանի բողոքանաց առիթ տուած լինելով, Ներքին գործոց Նախարարութիւնն՝ առաջարկութեամբ Դատական և Կրօնական գործոց Նախարարութեան, շրջաբերական մ'ուղղեց, բացատրելով յօդուածին բուն իմաստ և հրաւիրելով ձեռնհաս իշխանութիւններն որ համակերպին այնմ ։

(Լը Թէ-րէ)

Շքօտրայէն կը գրեն առ Բոլիթիշէ Քորրեսփոնտենց թէ ալպանիացի լեռնաբնակ ցեղապետք որք բուռն ընդդիմութիւն ըրած էին իրենց քանի մը գիւղերուն Չարնաղորի յանձնուելուն դէմ և երկրէն արտաքսուած էին այս պատճառաւ, իրենց տեղերը վերադարձեր են, կուսակալ Մուսթաֆա Ասիմ փաշայի կողմէ ներում ընդունելով ։ Տեղական իշխանութեան և այդ ալպանիացի ցեղապետներու միջեւ կատարեալ համաձայնութիւն գոյանալէ առաջ, բաւական փափուկ խնդիր մը կայ կարգադրելի ։

Տեղական իշխանութիւնք մինչեւ ցարդ չէին ուզեր այս վերջինները իբր ցեղապետ ճանչնալ, բան մը որ հակառակ է ալպանիացի լեռնականաց աւանդական սովորութեանց, զի անոնց մէջ ցեղապետի տիտղոսը ժառանգական է ։ Կը յուսացուի սակայն թէ կուսակալն իւր ծանուցեալ խոհականութեամբ պիտի նկատողութեան առնու ալպանիացի ժողովրդեան իղձերը ։

Արդէն ծանուցուած էր թէ Ընդհանուր Պարտուց Վարչութեան Կարնոյ քննիչը կարեւոր գումար մը ստացած է իբրեւ կաշառք և թէ վարչութիւնը քննութեան ձեռնարկած է ։

Կարինէն կը ծանուցուի մեզ թէ Վարչութեան շրջուն քննիչ Հիւսէյին Հիւսնի էֆէնտի անդ համնելով քըննութեան ձեռնարկած և կատարելապէս ի վեր հանած է Կարնոյ քննիչին խարդախութիւնները ։ Քննիչն, Արասգոլիսի էֆէնտի, Վարչութեան տեղական պաշտօնէից ոմանց սպառնալիք ընելով թէ զիրենք պաշտօնէ պիտի հանէ, յաջողեր է քիչ ժամանակի մէջ 2,000 ոսկի ստանալ իբրեւ կաշառք ։ Կարնոյ կառավարութիւնը, գիտելով թէ 20 ոսկի ամսական ունեցող պաշտօնեայ մը չէր կրնար քիչ ժամանակի մէջ 2,000 ոսկի Կ. Պոլիս փոխանցել Թըղթատարական և հեռագրական վարչութեան ձեռօք, կեդրոնական Վարչութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ ։ Քննիչն համաձայնած էր Ընդհ. Պարտուց Վարչութեան Կարնոյ ընդհանուր տնօրէն Մուսթաֆա Հիլմի էֆէնտիի հետ ։ Շրջուն քննիչ Հիւսէյին Հիւսնի էֆէնտի երկար և մանրամասն քննութեամբք ամեն ինչ երեւան հանած լինելով, տեղեկագրած է Կ. Պոլիս, և բստ որոշման կեդրոնական Վարչութեան, քննիչն և տնօրէնն յանձնուած են Կարնոյ պատժական դատարանին ի դատապարտութիւն, իբրեւ հասարակ պաշտօնեաներ կայսերական կառավարութեան ։

Ելմտական Նախարարութեան կողմէ գաւառաց կուսակալներուն ուղղեալ շրջաբերական մը կը խօսի այն անհամաձայնութեան վրայ որ յաճախ կը պատահի տեղական իշխանութեանց և ելմտական քննչաց միջեւ, երբ այս վերջինք պաշտօնատարի մը պաշտօնանկութիւնը կը պահանջեն ։ Այն պաշտօնատարք որք ելմտական քննչաց խնդրանօք դատի կ'ենթարկուին, յաճախ անպարտ կ'արձակուին վարչական խորհրդոյ կողմէ ։ Արդ, շրջաբերականն՝ յիշեցնելէ յետոյ թէ անպարտ արձակման վճռագիրք պէտք է համապատասխանեն օրինաց, գիտել կուտայ թէ ո՛ր և է զեղծմամբ ամբաստանեալ պաշտօնեայք երկու կարգի կը բաժնուին, կայս. հրամանով անուանեալ պաշտօնեայք և անոնք որք այդ կերպով չեն ընտրուած ։ Առաջինք կայս. հըրամանագրով միայն կրնան դատի կոչուիլ. հարցաքննութեան տեղեկագիրը պէտք է ղրկուի Բ. Դրան որ հարկ եղած հրամանն ստանալով, դատի կենթարկէ ամբաստանեալն ։ Իսկ երկրորդ կարգին պատկանող պաշտօնատարք կը դատուին օրինաց տրամադրութեան համաձայն ։

Շրջաբերականն այս մասին պէտք եղած բոլոր մանրամասն հրահանգները կը հաղորդէ ։

Առեւտրական Սենեկի պաշտօնական թերթը նախորդ թուով մը ծանուցած էր թէ յիշեալ Սենեակը նկատելով որ շատ անգամ վաճառականք սեփականական գործով յանկարծ ճանբորդելու հարկին մէջ գտնուելով, մեծ դժուարութեանց կը հանդիպին անցագրոց համար պահանջուած ձեւակերպութեանց պատճառաւ, ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնն հրաւիրած էր այս մասին ։ Առեւտրական Նախարարութիւնն՝ ի պատասխանի այս գրոյն, յայտնած է թէ այն պարագային յորում վաճառական մի յանկարծ ճանբորդելու հարկին մէջ գըտնուի, Առեւտրական Սենեկի մէկ պաշտօնական թուղթը բաւական պիտի համարուի անցագիր մը յանձնելու կամ գտնուածն արձանագրելու համար, պայմանաւ որ անցագրոց կանոնագրի տրամադրած ձեւակերպութիւնք կատարուին յետոյ ։

Այս մասին հրամաններ տրուած են ձեռնհաս իշխանութեանց ։

Քանի մ'օրէ ի վեր Օրթագիւղի մէջ տարօրինակ դէպք մը կը պատահի որ բաւական երկիւղ կ'ազդէ ։ Գիշերներն, անծանօթ ձեռքեր քարեր կ'արձակեն հայաբնակ թաղի մը քանի մը տանց պատուհաններուն. գիտելի է որ քարերը կ'արձակուին միշտ մի և նոյն կողմէ և միեւնոյն տանց. քանի մը պատուհաններ խորտակուած են, կանթեղներ շիջած և տնեցիք ու դրացիք ահաբեկած կը մնան ։ Գիւղին ոստիկանութիւնը խուզարկութիւններ կ'ընէ, բայց յանցաւորք գտնուած չեն դեռ ։ Թաղեցւոց երկիւղն աւելնալով դիմեցին Պէշիկթաշի հրամանատար Հասան փաշային որ երէկ անձամբ Օրթագիւղ երթալով խիստ հրամաններ տուաւ և երեք գիշեր հարիւրի չափ ոստիկանք շրջեցան մինչեւ լոյս յարձակման առարկայ եղող թաղին ամեն կողմերը, գտնելու համար այս եպերելի գործին հեղինակներն ։

Երէկ գիշեր ժամը մէկին միջոցները Թօփհանէի զօրանոցին ետին, Աղար-Սու կոչուած թաղին մզկիթի փայտաշէն մինարէէն հրդեհ ծագեցաւ, բայց առաջն առնուեցաւ փութով ։ Այս արկածի պատճառ եղած էին Ռամազանի առթիւ մինարէին վրայ կախուած կանթեղներն ։

[illegible]

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 25 Յունիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լօնտոնի վրայ	(պանքայի)	111 1/4	
3 » » »	(վաճառ.)	110 7/8	
» Փարիզի »	(պանքայի)	22 72 1/2	
» » »	(վաճառ.)	22 80	

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դուշեկան	
Երէկ երեկոյ դոց.	(Միաց. Դ. Սէրի	48	7
Պորսայի դոցուելէն վերջը	»	48	8
Բերայի մէջ	»	—	—
Այսօրուան բացուեցաւ		48	7 1/2
Բարձրագոյն գին		48	7 1/2
Նուազագոյն »		48	7 1/2
Կէս օրին		48	7 1/2

Փոխառութիւն 1858) » 1862)	A. Սէրի Դ. Կ. Ա. Ռ.	32	20
» 1860) » 1863) » 1872)	B.	18	15
» 1865) » 1869) » 1873)	C.	18	6

Իւնիֆիէ Եգիպտական

Երէկ երեկոյ դոցուեցաւ	72	25
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. Կ.	72	25
Կէս օրին	72	25

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԻՔ

[illegible] Ժէնէրալ	Գ. Կ. Անգլ. Լ.	3	12
Քրէտի Ժէնէրալ	Օսմ.	6	26
Պանք տը Գոնսդ.	» »	4	16
Օսմ. Շամէ ֆէ փայէօր	» »	3	17
Թրամուէյ	» »	290	
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	42	25
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	—	
Բաժնեթուղթ Լաւրիոմի	»	60	

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 6 Յուլիս, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	99
Օսմ. » Սէրի Դ. բացուեցաւ	16 7/16
» » » գոցուեցաւ	16 7/16
» » » Ա.	32 1/2
» » » Բ.	18 1/4
» » » Գ.	16 3/8
Օթօման 1871	68
Փոխառութիւն 1877	81
Պանք Օթօման ... դուքոն կտրած	11
Ռուսական փոխառ. 1873	93 1/4
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	65 3/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	87
Տայրա Սանիէ	62 1/2
Տօմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ)	84 1/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4%	— —
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	— —

Վիեննա, 6 Յուլիս, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 55
Օսմանեան երկաթուղի	20 60

Փարիզ, 6 Յուլիս, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	110 25
» » 3 %	80 92 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	16 60
» » » գոցուեցաւ	16 55
» » Սէրի Բ.	18
» » Գ.	16 40
Օսմանեան երկաթուղի	42
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	—
Պանք Օթօման	527 50
Գրէտի Լիոնէ	537 50
» Ֆօնսիէ	1327 50
Բաժնետոմս Լիոնի	——
Սուէզի ջրանցք	2065
Ռուսական 5 % 1877 ի	99
Իտալական Ռանթ	95 45
Եգիպտական միացեալ	329 37 1/2
Սպանիական (արտաքին)	58 3/8
Բրիօրիթէ թիւրք	390
5 % Հելլենական	322 50
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 18

Մինչեւ լրագրոյս մամուլը դրուած ժամուն որ և է քաղաքական հեռագիր չըստացանք ։

ՄԻԱՑ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱՐԱՆՆԵՐԸ

Բ.

(Շար. և վերջ)

Այլ և այլ ։ — Կրթարանների տղաները առհասարակ և Գործոթին ու Կեմինը մասնաւորապէս պատասխանելիս շատ երկիւղ էին արտայայտում ․ կարծես վստահութիւն ու հաւատ չունէին իրենց խօսելիքի վրայ ։ Միւս կողմից երբ նոցանից որեւէ հարց էք առաջարկում՝ սովորութիւն չունէին անմիջական պատասխանը տալ ․ այդ երեւոյթը նկատելի է մանաւանդ Հայոց պատմութեան և Թուաբանութեան ժամանակ ։ Օրինակ, երբ հարցնում էի թէ ի՞նչ քաջութիւններ արեց Տրդատը Հռոմի մէջ՝ պատասխանում էին ․ «Տրդատը բարի և քաջ թագաւոր մ'էր ․ նա գնաց Հռոմ և այլն» ։

Մ. Բ. Կրթիչներից շատերը սովորութիւն ունին մի խումբ աշակերտների հետ պարապած ժամանակ կարգով հարցումներ ուղղել իւրաքանչիւրին ․ այդ սովորութիւնը վնասակար է ։ Հարցերը պէտք է ուղղել ամբողջ խմբին և ապա պատասխաններ ընդունել զանազան կողմի աշակերտներից ։ Նոյնը պէտք է անել երբ հարցում ուղղելու պէտք չը լինելով, աշակերտները հաշիւ են ուզում տալ իրենց պատրաստած դասերի համար ։

Գրեթէ ամեն տեղ նկատելի էր տղաների բարձր կարդալու և կամաց խօսելու սովորութիւնը ։ Վերջին յատկութեամբ օժտուած են մանաւանդ Այկերի և Գործոթի աշակերտները ։

Շատ տեղեր մի որ և է բան կարդալիս՝ վերծանութիւն զանց էին անում ․ այդպէս էին, օրինակ, Կիւսենցի և Գործոթի տղաները ։ Այդ վնասակար է, զի վերծանութիւն ծառայում է ընթերցողի ուշադրութիւնը նիւթի մի վերայ կեդրոնացնելու համար ։

Կիւսենցի մէջ երբ շարագրութեան նիւթ տուեցի աշակերտներին, ոմանք առարկեցին թէ տետրակ, գրիչ կամ մատիտ չունէին մօտերնին ։ Կրթիչը ամենայն պաղութեամբ ուղարկեց նոցա իրենց տները՝ կարեւոր առարկաները բերելու համար ։ Նախ՝ մանկավարժական անյողդողդ կանոն է, թէ օր պէտք է չանցնի որ աշակերտները քանի մը տող բան չգրեն և երկրորդ՝ պէտք է մանաւանդ այդ օրինակ տարրական կրթարանների աշակերտները ամեն օր իրենց բոլոր ուսումնական պիտոյքները հետերնին ունենան ։

Բոլոր կրթարանների աշակերտները գըրատախտակի վրայ որ և է բան գրելիս յոյժ անհոգ են որոց, գեղեցիկ ու մաքուր կերպով իրենց գործը կատարելու մասին ։ Այլ և պէտք է սովորութիւն լինել ոչ տախտակի մի անորոշ տեղից, այլ անպատճառ նրա վերին ձախ ծայրից սկսել ։ Դիտելի էր նոյնպէս որ շատ մանր էին գրում փոքր տղաները ․ այդ ընթացքը աննպաստ է յիշատակեալ պահանջին ։

Գործոթում մինչ երկուքս Պ. Կրթիչի հետ միասին տղաների քննութեամբ զբաղուած էինք, գիւղացիներից մէկը ներս սուրալով՝ գոչեց ․ «Աղա՛ն, արի՛ շալիկդ հան որ լուան» ․ տղան առանց որ և է հրամանի ու ակնածութեան վազեց հօր հրամանը կատարելու ։ Այդ օրինակ երեւոյթներ մեր գիւղերի մէջ անշուշտ տարօրինակ չեն, բայց աշխատելու է հետզհետէ ծնողներին քաղաքավարութեան ընտելացնել ։

Մի սիրուն, զգայուն և զմայլեցուցիչ տպաւորութիւն թողեց վրաս Կիւսենցի կրթարանում մօտ 17 ամեայ համեստահոն օրիորդ Սօղոմէ Տէր Պետրոսեանի ընկերակցութիւնը 17—20 տարեկան գիւղացի երիտասարդների հետ ։ Որքա՛ն գեղեցիկ է այդ քոյր-եղբայրական կեանքը ․ ի՜նչ մեծ ազդեցութիւն է ունեցել Օր. Սօղոմէն իր հասակակից դասակիցների վրայ ․ ուրիշ տեղեր գիւղացի կոպիտ երիտասարդները այդքան զգայուն ու բարեբարոյ չեն լինում ։ Երբեք չեմ մոռանայ այն դէպքը, որ Օր. Սօղոմէն փոքր ինչ ուշ դասարան մտնելով և աթոռը անպատրաստ տեսնելով, նրա քսանամեայ ընկերը լեփ-մեփ, առանց որ և է նշանակութիւն տալու՝ իր աթոռի կէսը օբերդին յատկացուց ։ Ցոյժ սիրելի էր ինձ Մ. Ընկ. Վասպուրականի կրթարաններին մի երկրորդ այցելութիւն տալու առթին՝ Սողովմէների Թիւը աճեցեալ տեսնել ։ Մեր շինականների պարկեշտութեան մէջ շատ հեշտ է ամերիկեան կրթարանական դրութիւնը յաջողութեամբ ներմուծել ։

Շատ գիւղեր «Հայր մեր» աղօթքը ասում էին բառ առ բառ կամ այնպիսի սպրբերութիւններով, որոնց մէջ միտքը անիրաւ չէր. մինչեւ քրիստոնէի այդ ամենամեծ աղերսը պարունակում է իր մէջ շատ որոշ, գիտականասպելի նախադասութիւններ և անպատճառ նրանց համեմատ պէտք է կանգառնէ զայն արտասանողը ։ Ի դէպ է այստեղ յիշել Գործոթի աշակերտների տարօրինակ սովորութիւնը՝ իւրաքանչիւր դասի և նրա ստորաբաժանումների սկիզբին «Յանուն Հօր» ը կրկնել անընդհատ խաչակնքելով։ Նոյն ջերմեռանդ խաչակնքութիւններ են կատարում նրանք, երբ իրենց ընկերներից մէկը սրբազան կամ ազգային պատմութեան որ և է հատուածի մէջ պատահմամբ Աստուծոյ կամ Քրիստոսի անունն է արտասանում ։

Դժուար էր ինձ ծիծաղս զսպել երբ նոյն գիւղի աշակերտները ծանուցեալ «սրտաքնոցի տախտակը» շուռ տալուց առաջ և յետոյ մտնում էին մեզ մի խոնարհագոյն ասիական «Թամաննայ» մատուցանելու համար ։

Ցոյժ հետաքրքիր էր ինձ մի ճշգրիտ վիճակագրական տեղեկութիւն ունենալ մեր գիւղական տղաների (երկու սեռի) ֆիզիքական գեղեցկութեանց վրայ ։ Իմ հետազօտութիւնը այդ կողմից հետեւեալ ախուր արդիւնքը տուեց . Ալիւրի 108 աշակերտներից՝ երեք, Խառակոնիսի 30 աշակերտներից՝ վեց, Կեմի 49 աշակերտներից՝ երեք, Կիւսնենցի 37 աշակերտներից՝ ութ և Գործոթի 35 աշակերտներից՝ երեք հոգի միայն համակրելի դէմքեր ունէին . հետեւաբար՝ 23 գեղեցիկ տղայ 279 ի մէջ (հարիւրին ութ) . . . Այդ երեւոյթը չէր կարող ապշեցուցիչ չլինել ինձ համար, որ ընտելացել էի Վասպուրականի կեդրոն–Վանքաղաքում ամեն օր գեղեցիկ երեխաների լէգէոններ տեսնել։ Որչա՜փ տարբերութիւն նրանից 4—12 ժամ հեռու գտնուող կէտերի մէջ ։

Կիւսնենցի կրթարանում տեսայ 18-20 տարեկան երիտասարդներ, որոնց դէմքին կարելի էր կարդալ լրջութիւն և կրթութեան կարեւորութեան վրայ կազմած ինքնուրոյն հաստատ համոզում ։ Շատ փափաքելի կը լինէր այդպիսի հասակաւոր աշակերտների Թիւն աճեցեալ տեսնել ։ Նրանցից մէկը մեր այցելութիւնից մի շաբաթ առաջ արդէն ամուսնացած էր հօր առիպողականութեամբ ։ Կարծեմ Ընկերութեան կրթարանական հրահանգները դէմ են այդ սովորութեան, բայց ես կարծում եմ որ եթէ անհնարին լինի նրա առաջն առնել, զրկելու չէ այդպիսիներին Մ. Ը. խնամակալութիւնից ։

Ալիւր և Գործոթ գիւղերի մէջ տղաներից շատերը բաւական ուշ էին հաւաքւում, դասերը սկսուած լինելուց յետոյ ։ Նրանք մեծ մասամբ կրթիչի գիտակցութիւնից զերծ՝ դիմում էին անմիջապէս դէպի իրենց տեղերը ։ Ուշացող աշակերտը պէտք է անպատճառ սպասէ դրան մօտ կրթիչի հարց ու փորձին ու հրամանին ։

Ոչ մի գիւղի մէջ չտեսայ որ աշակերտները սովորութիւն ունենային ձեռք ցոյց տալ կրթիչի հարցումների ժամանակ. այդ անհրաժեշտ է խառն ի խուռն, անկարգ և անհամասար չափով չպատասխանելու համար ։

Շատ տեղեր էլ աշակերտները առանց պատասխանի էին Թողնում ինձ երբ չը գիտէին պահանջուածը . պէտք է աշակերտները համարձակութիւն ունենան ասելու Թէ այդ ինչը չը գիտեն (Թէեւ միւս ընկերները գիտեն) ։

Խառակոնիս գիւղում ես նշանակեցի յիշատակարանիս մէջ տասնամեայ Սարգիս Վարդանեանի անունը, որ կատարեալ հրաշք Թուեցաւ ինձ իր գեղեցիկ ու քաղցր արտասանութեամբ, գործածած բարձր ոճով և լուրջ, յոյժ տրամաբանական դատողութեամբ ։ Այդ հանճարին նման էր փոքր ինչ նաեւ Գործոթ գիւղի իննամեայ Բաղդասարը ։ Շատ ցանկալի էր ինձ այդ արտասովոր տղաներին Մուշի «Ներսիսեան վարժարան» կամ Կ. Պոլսի կրթարանները Մ. Ը. հաշուով ուղարկուած տեսնել ։

Գրեթէ բոլոր կրթարաններում առաջնակարգ աշակերտներից մէկը «օգնական» անունով դաս է տալիս փոքր տղաներին . այդ խնդիրը բաւական փափուկ է, պէտք է նրանց վրայ լաւ հսկել և յաճախակի հրահանգներ տալ ։

Կրթարաններում գործածուած դասագրքերի մեծ մասը անյարմար ու ապարդիւն են . այդպէս են, օրինակ, Բերականը, գրաբար Հեգարանը, Գեր. Վ. Սրուանձտեանի Քրիստոնէականը, Գարագաշեանի Աշխարհագրութիւնը, Սուքէնեանի Հայոց պատմութիւնը և մինչեւ իսկ Տէր Ղեւոնդեանի «Մայրենի լեզուները» ։ Պէտք է մտածել այդ բանի վրայ ։

Կրթարաններում կալուցած պաշտօնական ժամանակացոյցներից երեւում է Թէ տղաները պէտք է հաւաքուին առաւօտեան ժամը 7 ին (ըստ եւրոպականին) և տուն երթան 4 1/2 ին կէս օրից յետոյ։ Հետեւապէս նրանք կրթարանի հետ կապուած են ամբողջ 9 1/2 ժամ, բաց ի ձմեռուայ կարճ օրերից, երբ 8 ժամի չափ միայն մնալու պարտաւոր են ։ Թէեւ այդ միջոցը պարունակում է իր մէջ 1—3 ժամ ճաշ եւ զբօսանք, բայց եւ այնպէս այդ օրէնքը, ըստ նորագոյն հոգեբան–փիլիսոփաների, շատ յոգնեցուցիչ, մաշեցուցիչ ու տղաների միտքը սոսկալի կերպով խանգարիչ է ։ Հրաւիրում եմ Մ. Ը. մանաւոր ուշադրութիւնը այդ երեւոյթի վրայ ։ Ես կ'աղաչէի ազատել այդ բեռից առ այժմ գէթ կրթարանների մատղաշ տղաները ։ Այնու հետեւ Մ. Ը. կրթարանների մէջ չըկան դասամիջոցներ իւրաքանչիւր դասից յետոյ . այդ շատ կարեւոր է այդ ժամանակ պիտի հոգան աշակերտները իրենց մարմնական բոլոր պիտոյքները (բացի ճաշելուց), ազատ օդ ծըծելով ու կայտառելով բաց երկնքի տակ ։ Այդ օրինակ ազատութիւնները պէտք տեւեն ոչ աւելի քան 10 րոպէ, քանի որ ունին արդէն մի մեծ դասամիջոց և զբօսանք։

Ալիւր գիւղի կրթարանի առանձնայատկութիւնը ։ Դեռ ես մեր կրթական ճանապարհորդութիւնը չըսկսած, յայտարարեցին ինձ Թէ այդ գիւղը կարող էի վերջը մտնել, քանի որ այնտեղ քննութիւն իսկ անելու պէտք չըկայ ։ Որդարեւ կրթարանի նախկին քսանի չափ աշակերտները ցրուած լինելով, նոր կրթիչ Պ. Պետրոս Սրապեանի օրով յանկարծ 109 տղաներ էին հաւաքւել ։ Այդ մասին, ինչպէս յայտնի է, շատ այլ ընդ այլոյ, լուրեր էին տարածուած եւ նոյն իսկ կրթարանի գոցուիլը (ոչ պաշտօնապէս) հրատարակուած ։ Մի Թեթեւ քննութիւն կատարելով հին աշակերտների վրայ, ես համոզուեցայ որ նրանք շատ եւ շատ քիչ բան էին ուսած ։ Ալիքները գալարուեցան ։ Ալիւրը՝ Մ. Ը. Վասպուրականի անդրանիկ կրթարանը իր մէջ հիւրընկալելու մեծ փառքն էր վայելում, կրթարան, որ հիմնուած էր սրանից ինն երկար տարիներ առաջ, 1876 Թուին ։ Աւելի ընդարձակութիւը անպատեհ համարելով, առ այժմ կը շտապեմ յայտնելով, որ այդ տխուր իրողութեան պատճառը վերագրելու է գիւղին նախկին կրթիչի եւ Մ. Ը. Վասպուրականի Նախորդ տեսչի գիւղացիների հետ պատշաճապէս վարուելու անձեռնհասութեանը ։

Կրթիչների առանձնայատկութիւններ ։ Իմ կարճատեւ ծանօթութեամբ Մ. Ը. յարգելի կրթիչների հետ, կազմեցի հետեւեալ գաղափարը ։ Ալիւրի կրթիչ Քղեցի Պ. Պետրոս Սրապեանը բաւականին ուսեալ զարգացեալ ու աշխոյժ երիտասարդ է ։ Կրթուած է Քղիի մէջ, ունի ընդունակութիւն յարմարաւոր կրթիչ լինելու։ Կիւսնենցի կրթիչ Ալիւրցի Պ. Մարտիրոս Շիտանեանը օժտեալ է նոյն յատկութիւններով, բայց աւելի եւ աւելի աշխոյժ ։ Կրթուած է Կ. Պոլիս ։ Խառակոնիսի կրթիչ Վանցի Պ. Վարդան Սամուրճեանը նուազ զարգացեալ, նուազ աշխոյժ եւ նուազ աչքաբաց է ։ Կրթուած է Վան ։ Կեմի կրթիչ Տիգրանակերտցի Պ. Միքայէլ Խազանճեանը նման է Պ. Սամուրճեանին, բայց փոքր ինչ աւելի աշխոյժ եւ աչքաբաց ։ Կրթուած է Կ. Պոլիս ։ Վերջապէս Գործոթի կրթիչ Վանցի Պ. Միսաք Տէր Սարգսեանը վերջին տեղն է բռնում ըստ յիշեալ յատկութեանց ։ Բոլորն էլ առանց բացառութեան դասախօսում են հին մանկավարժական ձեւերով, Թէեւ պիտի կարողանային (մանաւանդ առաջին երկուքը) ինքնաշխատութեամբ եւ Մ. Ը. բարեխէր օժանդակութեամբ (գրքեր մատակարարելով) օրինաւոր կրթիչներ դառնալու ։ Ցոյժ գիտելի կէտ է որ այդ գիւղերից Կիւսնենցի տղաները աւելի աչքի են ընկնում իրենց կայտառ եւ համարձակ բնաւորութեամբ՝ յար և նման իրենց աշխուժագոյն կրթիչ Պ. Շիտանեանին ։ Ականատես եղայ որ այդ կրթիչներէն Պ. Պ. Տէր Սարգսեան եւ Գազանճեան՝ տղաները ծեծելու սովորութիւն էլ ունէին . այդ էր Թերեւս պատճառը որ մանաւանդ Գործոթի աշակերտները չափազանց երկչոտ էին ։

Գիւղացիների հայեացք ։ Մի օր, երբ ճանապարհային ձանձրոյթն սպանելու համար ինքզինքնիս շատախօսութեան էինք նուիրած, ընկերս ինձ ասում էր Թէ 1878 Թուին երբ գնաց Վասպուրականի Կիւսնենց գիւղը կրթարան մի բանալու համար, նախապաշարեալ շինականները նրա յետեւից ընկնելով՝ հալածեցին իրենց սահմաններից ։ Տեսնո՞ւմ էք, ընԹերցող, որչափ փոխուած են այսօր հանգամանքները ։ Բաւական է ինձ մտաբերել Կիւսնենցի աշակերտաց ծնողների արտասովոր աղաչանքներն ու պաղատանքները իրենց մերժուած զաւակները վերստին պատսպարելու համար, որովի համայն ազգը հրճուի ու սփոփուի ինձ հետ Միաց. Ընկ. բեղմնաւոր գործունէութիւնը տեսնելով ։ Եւ եթէ ամեն տեղի գիւղացիք չեն ցոյց տալիս այսօր Մ. Ը. կրթարաններին ցանկալի բարեկամութիւնը, դրա պատճառը մի կողմից անձեռնհաս կրթիչների յոռի վարմունքները (ինչպէս եղաւ այդ Ալիւր) եւ միւսից եկեղեցական երգեցողութեան աններելի բարձի Թողի անելն է եղել, ըստ իս ։

Խառակոնիսի աշակերտներից Գէորգ Ղազարեանը իմ տուած նիւԹին Թէ ինչո՞ւ իրենց ծնողները կատարելապէս չեն համակրում կրթութեան՝ իր շարադրութեան մէջ յայտնեց ինք ի մէջ այլոց հետեւեալը . «Այս վարժարան երբ բացուեցաւ եւ առաջին վարժապետը որ բաւականին եկեղեցական երգեցողութեան տեղեակ էր, մեզի, աշակերտացս սկսաւ զբաղեցնել սոյն աշխատութեան, ժողովրդեան սրտերն իրեն վրայ գրաւեց ։ Այս պատճառաւ առաջին տարիները խիստ կերպով (գիւղացիք) իրենց սէրը ցուցին վարժարանի վրայ, բայց երբ առաջուայ վարժապետը փոխուեց (ուզում է ասել որ երկրորդը երաժիշտ չէր), սկսան տեսակ տեսակ պատճառներ գտնել եւ իրենց տղայք չը խրկել վարժարան, ըսելով Թէ մենք կը խրկենք այստեղ [illegible] եկեղեցականութեան սորվին, հապա չենք խրկեր որ գան մի՛ Մայրենի լեզու դաս առնեն . [illegible] սորվցուած են այնուհետեւ տղաքները չը խրկել վարժարան» . . .

Այնչա՜փ զօրեղ ու պերճախօս են այս տողերը, որ վրան մի բառ աւելացնելը շատախօսութիւն կը լինէր ։ Եւ այդ պահանջը ոչ Թէ նախապաշարում, այլ մի պատուական եւ օրինաւոր կամք է, զի գեղարուեստը եւ այն էլ երաժշտութիւնը շատ և շատ հալեցուցիչ ազդեցութիւն ունի գիւղական բրտութեան վրայ ։ Եւ այդ մասին էլ չեմ կարող չը յայտնել իմ գոհունակութիւնը որ արդէն սկսուած է մանաւոր ջանքեր Թափուել՝ Վասպուրականի գիւղերին տիրացու կրթիչներ էլ հասցնելու ։

Մանաւոր դիտողութեան արժանի է նոյնպէս որ գիւղերում «Թեւներ և իշխաններ» կոչուած մարդիկ աւելի պաղ ու անհամակիր են կրթական գործին ։

Եզրակացութիւն ։ Ամփոփելով այժմ իմ տեսածները կ'ասանանք.

1. Մ. Ը. Վասպուրականի կրթարանների շէնքերը տգեղ եւ հակաառողջապահական են ։
2. Նրանց արտաքին կազմութիւնը (նստարան և այլն) անգոհացուցիչ է ։
3. Նրանց մէջ նստած աշակերտները դանդաղ, Թմրած ու հիւանդոտ են ։
4. Նրանց մէջ ոչ մի ուսումնական առարկայ գոհացուցիչ վիճակով չէ աւանդուած ։
5. Ալիւր գիւղի պատմութիւնը Մ. Ը. տխուր պատահարներից մէկն է ։
6. Հինգ կրթիչների մի մասը միայն յարմար են իրենց կոչման ։
7. Այս պատճառով աշակերտները քիչ բան սովրելուց զատ տարօրինակ սովորութիւններ են ձեռք բերած ։
8. Աններելի յանցանք էր մինչեւ այժմ կրթարանների մէջ եկեղեցական երգեցողութիւն չը ներմուծելը ։
9. Կրթիչները միեւնոյն ժամանակ անընդունակ են եղել ժողովրդի հետ պատշաճապէս վարուելու ։
10. Ուսումնասիրելու է իմ յարուցած շատ խնդիրների հետ նաեւ ընկերութեան կրթիչների համար Վասպուրականի կեդրոնատեղին մի մատենադարան կազմելու համար ։

Վերջաբան ։ Վերջաբա՜ն . . . այո՛, վերջաբան, զի ես երջանիկ պիտի լինիմ այս քանի մի տողերից յետոյ իմ դէպի մի ազգային հսկայական հաստատութիւնը ունեցած մեծ պարտքս վերջացած տեսնելով ։ Ահա՛ այսպէս և այսչափ միայն, կարող եղայ ես առայժմ մի ամփոփ գաղափար տալ Արեւելքի ընԹերցողաց և նորա հետ համայն ազգին իմ տեսած ու լսած բոլոր վրայ ։ Ունեցա՞ւ արդեօք սոյժ գործի էութիւնը [illegible] ու բազմակողմանի կերպով ի լոյս հանելու՝ այդ մասին արդէն ինձ չի վերաբերի վճիռներ արձակել ։ Կ'ասեմ միայն որ ես աշխատեցի, հայ ազգի կրթական խոնարհ աստիճանը աչքի առաջ ունենալով, աւելի չափաւոր լինել իմ դիտողութիւններիս մէջ ։ Ես իմ մտքերս միւս կողմից յայտնեցի շատ համառօտ, զի աւելի ընդարձակութիւնը մանկավարժութեան հատորներ յօրինել առնել էր ։ Իմ կրթական հայեացքների ու սկզբունքների հետ ցանկացողները պիտի ծանօԹանան այսուհետեւ իմ ընդարձակ յօդուածներով ։ Խոստանում եմ մօտիկ ապագայում աչքէ անցնելով Մ. Ը. կրթական յայտագիրը՝ անել նորանոր տեսութիւններ .

Բայց այս ի՜նչ պատկերներ են շրջում երեւակայութեանս մէջ ։ Ահա Արեւելքի համարներից մէկը, որ մտնում է այս յօդուածի հետ Մ. Ը. բազմաչխատ կրթիչների խրճիթը . . . «Անգու՛թ, մենք Նրան հիւրասիրեցինք, պատուեցինք, փայփայեցինք» . . . ահա՛ նա, որ հասնում է Տարոն . . . «Ապերա՛խտ, ես Նրան այնքան գիջողութիւն, ծառայութիւն մատուցի» . . . ահա՛ նա հասաւ Վասպուրականի Նախորդ Տեսուչների ականջը . . . «Փառամո՛լ, ո՞ր տեղից եկաւ այդ մարդը . կամ ինչո՞ւ ուշ չեկաւ, որ նոր Տեսչին էլ աղէկ մի ներկէր» . . . ահա՛ նա հասաւ Մ. Ը. Տնօրէն ժողովը . . . «Ո՛հ, այս ինչ դժբաղդութիւն եկաւ մեր գլուխը . Միա՛ս բարեաւ մեր վարկ» . . . ահա՛ նա հասաւ վերջապէս համայն ազգի սիրտը . . . «Ա՛խ, մեր փարանե՛րը, ախտա փարանե՛րս» . . .

—Հա՛, հա՛, հա՛, հա՛ . . . խնդում եմ ես և հոգուս բոլոր զօրութեամբ անհուն աշխարհին յայտարարում ։

Անհերքելի է որ Միաց. Ընկ. մինչեւ այսօր ունեցած է բաւական պակասութիւններ, բայց

Ա) Միաց. Ընկ. կատարել է խի՛ստ մեծ գործ՝ լոյսի առաջին շառաւիղներ մտցնելով մեր խաւարամիտ գիւղացիների մէջ։

Բ) Նա սկսել է իր առաջին քայլերը, երբ ինքնաճանաչութիւնը և անշահասիրութիւնը դեռ շատ խակ էին մեր մէջ ։

Գ) Նա ջանքեր է Թափում այսօր կերպարանափոխուելու, զերծ մնալով երէկուայ սխալներից, խրատուելով նախկին զոհերից։

Դ) Ուստի նա արժանի է հայ ազգի համակրութեան, քաջալերութեան և երախտագիտութեան ։

Ապա ուրեմն, իբրեւ յետինը իմ Թշուառ ազգի որդիներից, ես ինձ Թոյլ կը տամ մատուցանել իմ ջերմ երախտագիտական զգացումները Հայոց Միացեալ Ընկերութեան բոլոր անդամներին, նրա հին և նոր Տնօրէն ժողովներին, նախկին և այժմեան Տեսուչներին ու նրանց անհրաժեշտ աշխատակից բազմաչարչար կրթիչներին ։

Տ. ՓԻՐՈՒՄԵԱՆՑ

ԳԻՏԱԿԱՆ

ՄԻՋՆԱԴԱՐԵԱՆ ԴԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Տասնեւեօթներորդ դարու դեղերը.—Դեղերու խառնուրդ. —Զտուն. —Գեղեցկացուցիչ ջուր.—Զտել մարդկային գանկի գարշահոտ իւղ. —Իւսնէ.—Ապլորի դեղը. —Մաքրողականք. —Գինով դրեխել—Մշտատեւ պլոր. —Ըմպելի ոսկի ։

Ցոյժ հետաքրքրական է Ռէվիւ Սիէնթիֆիքի վերջին (Յունիս 27) Թիւոյն մէջ հրատարակեալ մի յօդուած ժէրդ ԴԱ. ԲՈՒ ԴԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ վերնագրով ։ Այս դեղապատմական աշխատութիւնը մեր ընԹերցողաց ներկայացնել պատշաճ դատեցի մի քանի պատճառներով։

Նախ, գաղափար մը տալու համար երկու հարիւր տարի առաջ բժշկական արուեստին վիճակին վրայ ։

Երկրորդ, գիտութեան պատմութեան մէջ գլխաւորաբար տարրագիտութեան բացակայութեան որքան ըղձալի ըլլալը յայտնելու համար ։

Երրորդ, մարդոց նախապաշարմամբ որքան այլանդակ միջոցներու ընդունելի համարուիլը զգացնելու համար ։

Եւ չորրորդ, Պոլսոյ և ընդհանրապէս Տաճկաստանի մէջ մինչեւ ցարդ գործածուած [illegible] գուցէ ոմանց միջնադարեան ժառանգութիւն մը ըլլալը ցոյց տալու համար ։

Տասնեւեօթներորդ դարը գրեթէ սահմանագլուխ մ'է միջին դարու տգիտութեան և վերջին լուսաւորութեան ժամանակները բաժնող . և այս տեսակէտով [illegible] օրերն ու նորա հայթայթած բժշկական դարմաններու տեսակն ամեն հանգամանքէ զուրկ ըլլալն աւելի կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս մասին արուած տեղեկութեանց ։

Ընդհանուր կերպիւ փորձառական գիտութեանց մէջ չկայ և ոչ մի ճիւղ որոյ քննութիւնն այնքան դժուար ըլլայ որքան դեղագիտութիւնը . որովհետեւ դեղի մը օգտակար կամ վնասակար ազդեցութիւնը չէ Թէ միայն ըստ հիւանդութեան դեղին ընտրութենէն կախումն ունի, այլ նաեւ դեղին լաւ կամ յոռի նիւթերով բաղդրութենէն, և այս պայմանն ալ գոհացուցիչ եղած առեն հիւանդին վիճակէն։ Մի և նոյն դեղը, մի և նոյն հիւանդութեան համար տարբեր հիւանդաց տրուելով կրնայ մին բուժել և միւսն սպաննել, և զայս գիտեն բժիշկներն ու ըստ այնմ կը գործեն, որքան որ կարելի է նախատեսել և դատել հիւանդին կազմութիւնը ուսումնասիրելով։

Բայց վերջապէս, որքան տեսակաւ զուրկ ըլլան միջնադարեան դեղերը, հարկաւ հիւանդներ բուժած են և յետ այնմ դեղերու կարգը դասուած։ Եւ սակայն ներկայ տարրագիտական զօրեղ միջոցներով իսկ անկարելի եղած է այն ժամանակի շատ մը դեղերու մէջ օգտակար տարրն երեւան հանել։

Արդէն ժամանակին բժիշկները դիւրին միջոց մ'ունէին եղեր . երբ հիւանդութիւն մը անծանօթ ըլլար և կամ մի քանի որոշ դեղերով չբուժէր՝ տրամաբանութեան կը դիմէին, և կ'ըսէին — վերջապէս մեր դեղերուն մէջ կայ մին որ հիւանդիս բուժէ,— ու մի առ մի փորձելով ժամանակ չկորսնցնելու համար, քանի որ ըստ անգլիական առածին ժամանակը դրամ է, [illegible] դեղերը իրարու կը խառնէին և կը խմցնէին, Թո՛ղ օգտակարը ազդէ։

Երեւակայեցէ՛ք անգամ մը որ այժմեան բժիշկ մը այդպէս ընէ։ Սիւլֆաթն, Արսէնիքն, Քալօմէլն, Հանքային ջուրն, Պրոմիւռ և Իոտիւռ եայլն իրար խառնելով խմցնէ։

Երկրորդ անգամ խմելու հարկ չը մնար։

Ցիրաւի այն դեղերը խառնելով խմելու մէջ շատ վտանգ չկար ։ Տեսէք անգամ մը առանց մի քանիներն։

Լայբցիկի մէջ 1668ին բուսաբանութեան և անդամահատութեան դասատու Միշէլ Էթմիւլէր գիրք մը շինած է ։ Այդ գրքէն կը քաղենք ։

Հին տարրագիտաց ամենէն մեծ գործն էր [illegible] ։ Ամեն ինչ կը զտէին, նարնջենիի ծաղիկէն սկսելով մինչեւ կեռասն, մարդու գանկն և կենդանի օձեր ։ Աշխատանոցին մէջ կը գտնէինք վարդի իւղ, ծաղիկներու իւղ, մեղրի իւղ, մեղրամոմի իւղ, օճառի, Թուղթի, փղոսկրի, ծխախոտի իւղ, մազի իւղ, եղունգի իւղ, արեան իւղ և ն. և ն։

Իշու կաթին մէջ ճզմուած և ապա զտուած կեռասէն տեսակ մը ջուր կը շինուէր որ մորթը կը գեղեցկացնէր (յուսամ Թէ փորձող չըլլար)։

Օձը շատ մը հրաշալի յատկութիւններ ունէր ։ Զօրցնելով և փոշիի վերածելով ծաղկի ու ջերմի դեղ կ'ըլլար ։ Այս կենդանիները սպաննելէ առաջ լաւ մը կը գանակոծէին որպէս զի Թոյները ծայրերը փախչին և գլուխն ու պոչը կտրելով մնացորդը Թոյնէ զուրկ կ'ըլլայ ։

«Մարդու գլխու իւղը կ'ստացուի գանկը սղոցելով փոքր կտորներու վերածմամբ, այնպէս որ ուղեղն միասին ըլլայ և արտաքին մորթը չերտանման կտրելով և ապա [illegible] մէջ զտելով։ Այս իւղը սեւ է և գարշահոտ ։»

Այս դեղը կը ծառայէ եղեր տիկնանց մարած առեն [illegible] ։ Ամենէն ջղոտ կինն անգամ զգուշութեամբ կը մարի եթէ գիտնայ Թէ քըԹին այսպիսի նիւթ մը պիտի ներկայանայ, այն է [illegible] ։ Այլ հիւանդութեանց ալ ներքին գործածութեան կը ծառայէր իւղը, ինչպէս կաթուածի, որոյ համար մինչեւ վեց կաթիլ կուտային ։

Եւ եթէ մարդասէր անձնուէրներ կան, պէտք չէ վախնան որ իրենց գըլուխները օր մը չքնաղագէմ տիկնոջ մը ջղերը հանդարտեցնելու կրնան ծառայել . ամեն գլուխ չյարմարիր այս պատրաստութեան ։ Լըմէրի կըսէ Թէ քաջառողջ երիտասարդի մը մարմինէն բաժնուած և Թարմ պէտք ըլլայ այս գլուխը և հարկ անհրաժեշտ է որ բռնի մահուամբ մեռած ըլլայ երիտասարդը և տակաւին Թաղուած չըլլայ ևն. ևն ։

Այժմ ռամիկ ժողովրդեան մէջ կարծիք կայ Թէ Թոքախտաւորներու շան գլուխ եփելով կերցնելն օգտակար կ'ըլլայ . կերեւի Թէ միջնադարեան այս դեղին մի աւելի մարսելի եղանակի մը ընտրութիւնն է այս ։

Քթէն արիւն եկած առեն այդ արեան հեղումը դադրեցնելու դեղ մ'ալ կայ որ վերոյիշեալին հետ ունի առնչութիւն ։ Այն է հետեւեալը .

«Իւսնէ կոչուած կանաչ բոյս մը կայ որ կը գտնուի գլխաւորապէս Իռլանտա ։ Անդ դաշտերու մէջ մարդիկ կը կախեն եւ կը Թողուն որ մարմինը փտտելով Թափթփի գետին ։ Եւ որովհետեւ գլուխէն կախուած է՝ գլուխը երկու տարիի չափ արեւին եւ անձրեւին ներքեւ կը մնայ ։ Հոն գանկին վրայի մորթն ու ղանկան մեղէն մասերը կը հատնին, կ'անհետանան եւ մերկ ոսկորին վրայ կանաչ (չըսեմ գալարագեղ) մամուռ ծնունդ կառնէ ։ Ահա՛ այս է Իւսնէն ։ Քիչ մը այս մամուռէն քԹին ծակին մէջ դրէք եւ արեան հոսումը անմիջապէս կը դադրի ։»

Ապլորի դեղը ոչ նուազ ուշադրութեան արժանի է ։

Ծեր ապլոր մը կ'առնէին զոր գաւազան ի ձեռին հալածելով եւ ծեծելով կ'սպաննէին ։ Ապա փորը ճեղքելով ըստ բժշկին ընտրութեան մի քանի դեղեր կը ներմուծէին ։ Փորը կարելէ վերջ մանաւոր ջրոյ մէջ կը խաշէին մինչեւ որ միսերը քրքրին ։ Եւ կ'ունենային ապլորի հիւԹ որ մընդարար եւն. էր ։

Իսկ հետեւեալը կը պատմէ ինչպէս որ կարդացի .

Ծխախոտի մուխը մաքրողական է ։ Գրեխի միջոցաւ աղեաց մէջ ծխախոտին մուխը կը ներմուծուի եւ երբ գործողութիւնը կատարուի, աղեաց [illegible] մը կզգանք, Ուրիշ մաքրողական մ'ալ նմանապէս գինով դըրեխելն է, բայց Պորել կըսէ Թէ այս շատ զգուշութեամբ ընելու է ինչու որ անգամ մը հիւանդին միոյն սարսափելի գինովութիւն պատճառած է ։ Վերջապէս նորածին մանկան մէջն ալ նոյն [illegible] նոյն նպատակին կրնայ ծառայել ։ Ինչպէս նաեւ մարդկային մէջն ընտիր [illegible] (Էթմիւլէր երես 362)։

Չեմ ուզեր երկարել այս աղտոտ դեղերու Թուարկութիւնը որք, ինչպէս ընԹերցողը կը տեսնէ, մին միւսէն աւելի զզուեցուցիչ են ։ Բայց ի՞նչպէս չյիշեմ մշտատեւ պլորը (կամ դեղահատը) որ հալած մետաղային [illegible] է ։ Այս դեղահատը մշտատեւ պլոր կը կոչուի, ինչու որ «միեւնոյն պլորը կլլելով, արտաքսուելէ վերջ վերստին կլլելով եւ այպէս յիսուն անգամ շարունակելով փորհարութիւն կուտայ, դեղահատը առանց կշիռն կորսնցնելու»։ Այսպէսով միեւնոյն պլորը որդւոց որդի կը մնար եւ քանի մը սերունդներու կը ծառայէր ։

* *
*

Աւարտելէ առաջ մի քանի խօսք ալ ըսենք ըմպելի ոսկւոյ վրայ։

«Ոսկին ընտիր դարման մ'է ամեն անոնց համար որք չափաւոր սնդիկ առած են իբր դեղ։ Այս երկու մետաղները իրարու հետ կը միանան և ամալկամ կը կազմեն, որով սնդիկը անգործութեան կը դատապարտուի ։ Եթէ սնդիկը իբր դեղ առնողներն բերաննին ոսկեայ կտոր պահեն, բաւական ժամանակ վերջը կը տեսնեն Թէ ճերմկած է, սնդիկի շոգւոյ միացմամբ ։»

Բայց Թուի Թէ Լէմէրի ըմպելի ոսկի կոչած [illegible] —Թէպէտեւ դրամական վիճակին մէջ ոսկին իրօք տիեզերական դարման է— գործնականին չպիտի յարմարի, առանց նըկատողութեան առնլու դեղին արժէքը։

Արդարեւ, ոսկին ըմպելի ընելու համար, ի՞նչպէս գտնել հեղուկ մը որ ամէն պէս հալեցնէ այս մետաղը և այդ հեղուկը միանգամայն ըմպելի ըլլայ։ Կան բազմաթիւ հեղուկներ ուր ոսկի կը գտնուի, բայց աղոնք խմողը կենացը վերջին օրը կը տեսնէ։

Լըմէրի երկար վիճաբանութիւն մը կը նկարագրէ իւր և աստեղահմայից մէջ ոսկւոյ այդ գերագոյն յատկութեանց վրայ։ Նա իբր բժիշկ վերոյիշեալ դժուարութեան բաղխիլ է և գիտէ որ ոսկին, Թէ՛ ամենանուրբ Թիթեղեալ ձեւով, Թէ՛ փոշւոյ վերածուած, վերջապէս մետաղ վիճակին մէջ ուտուի, առանց մարսուելու մարմինէն կ'անցնի, հետեւաբար լաւ կամ յոռի ազդեցութիւն չկրնար ունենալ, եթէ ոչ սնդիկ կերուած առեն։

Բայց Լըմէրիի այս ճշմարիտ դատողութեան քով կան այնպիսի արտառոց առարկութիւններ որք ժամանակին [illegible] կը յայտնեն և գիտութեան մութ ու խաւարին ծաղրելի արդիւնքները կը ներկայացնեն մեզ։

Բայց շատ չծաղրենք, գուցէ օր մ'ալ մենք ծաղրելի ըլլանք։

Ց. ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԸՆԴ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ

ԴԱՇՏԱՅԻՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ի ՆՊԱՍՏ

ԱԶԳԱՆՈՒԷՐ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Շաբաթ, 13/25 Յուլիս 1885, գիշերուան ժամը 2 1/2 ին

ՎՍԵՄ. ՔԱՐԱՔԷՀԵԱ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԷՅԻ ՊԱՐՏԻԶԻՆ ՄԷՋ

Ի ՊԷՕՅԻՔՏԷՐԷ

Մուտք մէկ Օսմանեան ոսկի

ԱՆԴԱՄՔ ՅԱՆՁՆԱԽՄԲԻ

Տեարք

Ունճեան Սեիկ էֆ.	Նախագահ
Ա. Ջունդ. Ասպետ	Փոխ-Նախագահ
Սրվաճեան Կարապետ էֆ.	Քարտուղար
Սամանճի Գէորգ	Գանձապետ

Տիկնայք

Պ. Գույումճեան
Ց. Էսաեան
Ա. Հաճեան
Ս. Հաճիբիար
Մ. Ճանըմեան
Մ. Մամիկոնեան
Գ. Մէրասէէտի
Մ. Յակոբեան
Ն. Ներսէսեան
Յ. Նորատունկեան
Գ. Նորատունկեան

Տիկնայք

Ա. Նեմրուզ
Պ. Շապուրօֆ
Ա. Ջունդ ասպետուհի
Հ. Պաք
Ա. Պիլլօրեան
Ա. Լէտի Սանտիսօն
Լ. ՍէՖէլտէր
Մ. Սիրուն
(Պարոնուհի) Տը Վանտէօվըը
Տ. Տավուտեան
Մ. Փորթուգալ

Տեարք

Ազասեան Անտօն
Ալթարճեան Պօղոս
Բանճիրիս Ալէքսանտըը էֆ.
Բարազամեան Տիգրան
Գավաֆեան Արամ
Գույումճեան Յովհաննէս էֆ.
Էլէնիտինէս Տիմիթրաքի էֆ.
Եւսուֆեան Տիգրան էֆ.
Թահթապուրուն Ագաթան
Թօփալեան Գէորգ
Կիւմիւշկէրտան Գրիգոր
Կոստանդ Կոստանդ էֆ.
Հաճիբիար Անտօն էֆ.
Մաքսուտ Սիմօն պէյ
Մավրօքորտաթօ Ժօրժ
Մամիկոնեան Միքայէլ էֆ.
Մանուկեան Մկրտիչ

Տեարք

Մէրեէմ-Գուլի Յարութիւն
Մըսըրլը Օննիկ պէյ
Նորատունկեան Յարութիւն
Նորատունկեան Գաբրիէլ էֆ.
Ներսէսեան Ներսէս
Շահպազեան Կարապետ էֆ.
Շամտանճեան Գրիգոր
Սավալան Ատէմար
Սըր Սանտիսօն
ՍէՖէլտէր Լիւտովիկ
Սիմօնօֆ (Տօքթէօր)
(Պարոն Տը) Վանտէօվըը
Փափազեան Լեւոն էֆ.
Փապուճճեան Կարապետ
Փորթուգալ Միքայէլ էֆ.
Ֆիլիբ էֆէնտի
Ժ. տը Ֆօրնի

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարընա մահֆուզ նիւմանէսինէ վէ չուլուհթը մուգաբբէրէսինէ Թէվֆիքէն միւպայեա օլունմագ իւզրէ միւնագասայա գօնուլան օն պէշ պին արշընը ճէախտ Ինկիլթէրրա նէֆէր չուհասընըն պէհէր արշընը ճէտիտ եիկիրմի պիր պուչուգ ղրուշ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ Հազիրանը Ռումինին եիկիրմի ալթընճը չարշէնպիհ կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիյի վիրիլէճէկինտէն իթասընա թալիպ վէ եիկիրմի եէտինճի փէնչշէնպիհ կիւնի եիւզտէ պէշ թէմինաթը ռաղիպ պուլունանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

1301 Հազիրան 22

2—3

ԱԶԴ

600,000 ֆրանք կը շահուի 7½ ղրշի ընծայուելովամբ եթէ բախտն յաջողի ։

Ինչպէս որ յայտնի է, Ռումէլիի Երկաթուղեաց վիճակահանութիւնը երկու ամիսը մի անգամ տեղի կ՚ունենայ արքունի Փօղերանոցին մէջ։ Սոյն վիճակահանութեան 93րդը պիտի քաշուի յառաջիկայ օգոստ. 1ին (ըստ. Եւր.) և 500 թիւեր պիտի շահին ։

Այս անգամ առաջին պարգևն է 600,000, երկրորդը 60,000 ֆր. ասոնցմէ զատ 48 թիւեր եւս շահին այլևայլ պարգևներ իսկ մնացեալ 450 թիւերն 180,000 ֆր. Ճահելի գումարին ամբողջն ստանալու իրաւունք ունեցող բաղդաթուոյն գինն է 7½, կէսինը 5, և մէկ քառորդինը 3 ղրշ., մէճիտը 20ի հաշուով։ Վաճառողաց գոհացուցիչ զեղչ կըլլայ ։

Կարգաւոր թիւ—այսինքն 1, 2, 3, 4, 5, —առնուլ փափագողք պէտք է այժմէն գնեն ։

Գաւառներէն դրամի տեղ թղթադրօշմ և ամեն լեզուէ նամակ կ՚ընդունուին ։

Ի վաղուց չը նայուած բաժնեթղթոց թիւերը առ մեզ ղրկուած ատեն առանց որևէ փոխարինութեան կը նայուին ։

Յանձնարարութիւնք ընդ փոյթ կը կատարուին ։

1,278,566

Վերոյգրեալ թիւը անցեալ 92րդ վիճակահանութեամբ շահած ըլլալով տակաւին բերուած չէ առ մեզ, ուստի կ՚ազդարարեմք թէ, ո՛վ որ մեր թիւերէն գնած է, ուշադրութեամբ նայի, մանաւանդ գաւառաց մէջ ։

ՄԱՐԳԱՐ Ց. ԳՈՒԼԱԳՄԸՋԵԱՆ

Կալաթա, Կամարջի գլուխ թիւ 33

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ըստ բանի յաճախորդաց կերեւի թէ խանութպանք ոմանք անփոյթ սովորութիւն ըրած են իրենց վաճառատունը Մինասեան Ամերիկեան վաճառատուն ճիշդը կոչել յաճախորդ շահելու նպատակաւ, երբ չը խոստովանելու կողմանէ իրենց հարցուի Ամերիկայի վաճառատուն ըլլալը։ Վասն որոյ ու ի զգուշութիւն Ս. Մ. Մինասեան և ընկերք պատիւ կը համարին ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ Ամերիկեան վաճառատունը, որ հաստատուած է 1852ին, բարձր շէնք մի է եւ կը գտնուի ի Ղալաթիա Բէրչէմլէ Փազարի մօտ Եէնի ճամի կոչուած մզկիթի դռներէն մէկին կից, եւ թէ յայլուր ի Ղալաթիա ի Բէրա և կամ Պոլսոյ կողմը ճիւղ չունի։

ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ

Լաւագոյն տեսակը կը ծախուի Ս. Մ. Մինասեան եւ ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Բէրչէմլէ բազարի մօտ Եէնի ճամիի դրան կից։

Վերոյիշեալ ներկի գործածութեան եղանակը շատ դիւրին, արդիւնքը փայլեկանին ու խիստ գոհացուցիչ եւ գոյնը միօրինակ ու բոլորովին բնական է։ Գնողները կը վկայեն թէ ուրիշ ներկերու անմաքրութենէն ու ոմանց խիստ գարշելի հոտէն ձանձրացած ըլլալով, սկսած են գործածել այս ներկը որով շատ գոհ եղած ու նեղութենէ ազատած են, ուստի ոչ մէկ ներկ սոյն պատուականութեամբ կը հաւասարի։ Ներկի կարօտութիւն ունեցողները թող հաճին փորձել։ Կը ներկէ սեւ կամ շագանակագոյն, մորթը չավնասեր ու վնասակար նիւթը չպարունակեր։

ՏՐ. ՃԻՊՎԻՆ

ԳԱՆԸ ԹԷՄԻԶԼԷՅԻՃԻ

ԷԷԿԼԷՆԷ ՎԷ ՀԱԳԻՔԸ

ՇԷՔԷՐԼԻ ՀԱՊԼԱՐԸ

Բարիզտէ Սէն Լուի խասթախանէսինին սէր Թապիպի վէ էնճիւմէնը թիպպիյէ ազասընտան տօքթօր Ճիպվինին գանը թէմիզլէյիճի էէկլէնէ վէ շէքէրլի հապլարը [illegible]

Les vrais Fumeurs de Cigarettes doivent faire usage du JOB ou ne pas fumer!! Jean BARDOU SIGNE: J. Bardou et ne fabrique que cette Marque

Exploitation Générale: J. Z. PAULHAC, Toulouse

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ ՓԱՐԻԶԻ

«ԲՈՒԿի կազային, երկաթախառն, կազդուրիչ հանքաջուրերն են միակ ամենազդու դարման ընդդէմ ստամոքսի և աղեաց հիւանդութեանց։ Կը ներգործեն՝ կանոնաւորելով այն մեծ պաշտօնները որք Մարսողութեան գլխաւոր գործողութիւնը կը կազմեն ։

Բրօֆ. ԹՐՈՒՍՕ»

POUGUES

ԲՈՒԿի կալքարային, երկաթախառն, կազդուրիչ և ախորժաբեր Ջուրերն իրենց մասնաւոր բաղադրութեան կը պարտին իրենց յաջողութիւնն եւ առանձնաշնորհեալ ջրոց մէջ դասակարգութիւնը։ Այս Ջուրերն, յոյժ հոյակապ, կը պարունակեն իբր 5 կրամ աղ մէն մի լիտրի համար։ Այդ աղերուն մէջ ամենէն առատներն են կարբօնաթ տը շօ և կարբօնաթ տը մանեզիէ, որով ամբողջովին կը տարբերին Ֆրանսայի միւս կալքարային աղբիւրներէն՝ որք մասնաւորապէս սոտայի և բոտասի [illegible] աղեր կը պարունակեն ։

Այդ հանքաջուրեր կը ներգործեն մանաւանդ ստամոքսին ողկը առնող փողին վրայ՝ զոր թեթեւ մը դրդեն, չէզոքացընելով միանգամայն թթուն որ կրնայ գտնել հոն, եւ միզական ու ծննդական գործարանաց վրայ, որոց ակարացեալ ոյժերը կը վերանորոգեն ։

Անոնց գործածութեամբ, մարսողական գործողութիւնը կը զերծանի այն ամեն կապերէ որք կ՚արգելուին զինքն թէ՛ ստամոքսին և թէ՛ աղեաց մէջ ։

Այս առաջին արդիւնքը բնականաբար յառաջ կը բերէ գործարանաց կազդուրում, որովհետեւ կենաց ոյժերն համեմատական են մարսողական գործարանաց մէջ կատարուող վերանորոգիչ աշխատութեան ։ Ասկէ կը հետեւի թէ ընդհատական ջերմերէ յառաջ եկած տկարութիւնք և արեան նուազութիւնք հիմնովին կը բուժին ԲՈՒԿի հանքաջուրերով, մանաւանդ որ անոնց բուժիչ գործողութիւնն նոր տարր մը կ՚առնու ածխաթթուտ ֆէրէն, զոր առատօրէն կը պարունակեն ։

ԲՈՒԿի հանքաջուրերը կը ծախուին, ՃԻՕՎԱՆԻ ԱԼԻԲՐԱՆՏԻ ԸՆԿ. գործակալութիւնը, Դեղատուն Տէլլա-Սուտա, Բերա, Մեծ փողոց ։

510 ՊՈԼԻՍ

ԽԸՏԻՎԻՅԷ

ՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Տաքալէէ շոգենաւը, նաւապետ Նօմիքօ, յառաջիկայ չորեքշաբթի, յունիս 26, ժամը 5ին պիտի մեկնի, ի Տարտանէլ, Միտիլլի, Պիրէօս և Աղեքսանդրիա ; ուր պիտի հաղորդակցի Սուրիոյե Կարմիր ծովու գծին հետ ։

Խըտիվիէ Ընկերութեան շոգենաւք Կ. Պոլսէն կը մեկնին ամեն Չորեքշաբթի երեկոյները, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր և Բիրէա հանդիպելով ։

Աղեքսանդրիա կը հասնին Երկուշաբթի առաւօտները ։ Ուղեւորութիւնը կը տեւէ չորս ու կէս օր ։

Ուղեւորներու և ապրանաց համար դիմել Պոլիս, Կամուրջին քով, Վալիտէ-Սուլթան խան և կամ Ղալաթիոյ ճիւղը, Վօյվօտա փողոց, Եուսուֆ Իզզէտտին խան ։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՔ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Առաջին կարգի սեղան ։ Ամենեկասպաս կին մը յատկացուած է տիկնանց սրահին ։ Միանգամայն իւրաքանչիւր շոգենաւի մէջ Եւրոպացի բժիշկ մը կը գտնուի ։ ռաչին ասուիճանի տոմսակք մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են, դիւրութիւն ընծայելու համար անոնց որք իրենց ճանապարհորդութեան շրջանին մէջ շոգենաւէն հանդիպած ո՛ և է նաւահանգիստն ելնելով, օրերով ժամանակ անցնեն և յաջորդ շոգենաւով իրենց ճամբորդութիւնը շարունակել ուզեն ։ Անուանի երեք անդամէ բաղկացեալ ընտանեաց տոմսակաց վրայ ⁰/₀ 10 զեղչ մը կը լինի ։ Երթ ու դարձի տոմսակաց վրայ ⁰/₀ 10 զեղչ մը կը լինի, ի բաց առեալ ճաշը ։ Ընտանեաց համար այս զեղչն ⁰/₀ 15 է ։ Երթ ու դարձի տոմսակք մինչեւ վեց ամիս ընդունելի են, եթէ Ապրիլի սկիզբէն մինչեւ Յուլիսի բակերը գնուին, իսկ տարւոյն միւս ամիսներուն մէջ մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են ։

Ծանօթ. — Խըտիվիէ ընկերութեան Կարմիր ծովու մէջ բանող շոգենաւներն ամեն ուրբաթ Սուէզէն ելնելով, շաբաթը մէկ անգամ Եամպօ, Ճիտտէ և Սուաքիմ. և տասնհինգ օրն անգամ մը Մասովա, Հօտէյտա և Ատէնի ծովածոցին մէջ, Թաճուրա, Զէյլա, Պարպարա և Ատէնի նաւահանգիստները կը հանդիպին ։

ԼՕՖԹԸՆ ԵՒ ՁԻՍՆԷԼ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵԱՑ

ՔԻՐՔՃԻ ԳԱԲՈՒՍԸ, ՂԱԼԱԹԻԱ

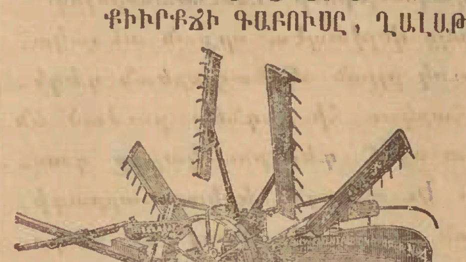

«ՕՐԻԱՆ» Մականուանեալ հնձող մեքենայն երկու ձիով կը քաշուի և կը հնձէ 300 օխա ։

ԳԻՆ՝ 35 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ Է

Մեքենային կատարելագործութիւնը երաշխաւորեալ է ։ Գնողըն երբ գոհ չլինի՛ կրնայ ետ առնուլ իր ստակն ։

502

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՆԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷՅ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայէ և Բօրտէ դէպի կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ՚Անսոլէ որ յուլիս 1ին Մարսիլիայէն և յուլիս 7ին Պոլսէն պիտի մեկնի ։

Ճենովայի ճամբով Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Մէնէրէլէ որ պիտի մեկնի յուլիս 13ին երկուշաբթի օր երեկոյեան ժամ 5ին ։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութեան

Նաւաղձերի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԹԻՆԻՈՒԹԸ ԲՐՓՈՒԼ

516 Մումհանէ փողոց, թիւ 141

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ դէպ Ալլսուլ, Կ. Պոլիս և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնայ	Անուանք	Թօնայ
Ալպանօ	2,000	Լէրանտօ	4,500
Անճելօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարաթոն	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պօրօտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանտօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օթթօ	2,000
Գաթօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալերմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասմէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Բիդօ	2,800
Էրաթօ	2,600	Ռիալթօ	4,400
Տրադօ	2,600	Ռինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Ռօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Ռօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Ռօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիտանօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօսօ	2,200	Սօրէնթօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիֆլիս	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թոլէտօ	2,800
Ճիսօ	2,300	Քամակօ	3,600
Քէլլօ	2,000	[illegible]	1600
Քօմիօ	2,200	Ջէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Ջէրօ	41,0

Պօրթօ շոգենաւը, նաւապետ Սմէնսինհ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասած, պարպած և յՕտեսա ուղեւորած է ։

Տրոյօ շոգենաւը, նաւապետ Տուբլաս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է սոյն ամսոյ 15ին, Մալթա հանդիպելով Պոլիս գալու և Օտեսա երթալու համար ։ Յուլիս 1ին աստ կ՚սպասուի ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ՚ընծայուի ։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ ԻՆ ԸՆԿ.

Գործակալք

Թիւ 17-18, Քէչէճիք Միւլքի խան Ղալաթիա

514

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլէ, Միջերկրականէ և Օտեսայի դէպի կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թօնայ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պլէք
Աքարտա	2,500	Բոմպըր
Արքատիա	2,500	Քրուքշանք
Լաքոնիա	2,500	Ուիլքս
Մասեդոնիա	,500	Մարշ
Ռումէլիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Բըլկէն շոգենաւն ամսոյս 20ին կը մեկնի մայրաքաղաքէս ։

Մաքեդոնիա շոգենաւն ամսոյս 27ին Լիվըրփուլէն աստ կ՚սպասուի ։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ՚ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար ։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց ։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲՕԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.

513 Գործակալք

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրփուլէ և [illegible] դէպ.

Անուանք	Թօնայ	Անուանք	Թօնայ
Ալճէրիան	2500	Ֆավօնեան	3700
Ալգարվեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլորեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրեան	5500
Արապեան	3700	Իլլիրեան	5500
Պավարեան	6000	Իսթրեան	5500
Պուլկարեան	6000	Լէսպեան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրէնեան	2000	Լիպիան	800
Տուրօ	700	Օբօրթօ	700
Էճիփշըն	3700	Բէրսեան	3800
Ֆապեան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆայէրնեան	3700	Վիրճինեան	6800

Աճէմեան շոգենաւը, նաւապետ Լաուրանսոն, այսօր Օտեսայէ աստ հասաւ, և ուղղակի Լիվըրփուլի համար վաճառք ընդունելու պատրաստ է ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ՚ընծայուի ։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՕՆԹԷՆ

Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւլքի խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրփուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆօնթէն.
Ճիպրալթար, Պ. Գ. Բարվըր Եղբարք
Ալէքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիթոլ և ընկ.

512

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվըրփուլէ և Միջերկրականէ դէպ.

Անուանք	Թօնայ	Անուանք	Թօնայ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ատլաս	3,000	Մօրոքքօ	2,500
Ալճէրօ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բալմիրա	5,000
Պալպեք	2,500	Բարթիա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սէրվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սիթիա	4,600
Քաթալոնիա	4,700	Սարակոսա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Ջէմէրարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Քետար շոգենաւը, նաւապետ Ուայթ, ամսոյս 27ին Լիվըրփուլ պիտի ուղեւորի Տէօէդաղաճի ճամբով ։

Թրինիտատ շոգենաւը, նաւապետ Ջոնէս, Լիվըրփուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով ։

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եօրքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և սեէ նաւահանգստի համար ։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ

Գործակատար

Թիւ 1 Քէչիճիք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

511

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլէ և Միջերկրականէ դէպի բանող

շոգենաւք

Անուանք	Թօնայ	Անուանք	Թօնայ
Քառնաք	4200	Օսայրիս	3000
Ֆիլէ	4000	Նէֆթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բէրա	3000
Սեսոսդրիս	3250	Ատլանդիք	1700
Թիպս	3250	Լոթիւս	800
Մէմֆիս	3250	Օլինթա	800
Մարիօթիս	3250	Սեսիլ	700

Օսայրիս շոգենաւը, նաւապետ Բօլ, ամսոյս 27ին Բոթիէն աստ պիտի վերադառնայ և անմիջապէս պիտի ուղեւորի ի Լիվըրփուլ ։

Մէմֆիս շոգենաւը, նաւապետ Թոմաս, ամսոյս 29ին Լիվըրփուլէն աստ կ՚սպասուի ընդհանուր վաճառքով ։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.

Մէյտանըլըգ փողոց, Պոլիս

Տնօրէնութիւն, Լիվըրփուլ

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

515 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրփուլ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

(ՇԱՔԱՐՈՎ ՊԱՏԱԾ)

ՀԷՅՏՕՔԻ

ՆՈՐ ՓԱՅԾԵՂՆԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

Ահաւասիկ ընդհանուր բժշկութեան զարմանալի և արտակարգ գիւտ մը ։ Գիտութեան յաղթանակները — Ելեկտրական Հեռագիրք, Շոգի, Տպագրութիւն— յեղափոխեցին երկրագնդիս դրութիւնը, և մարդկային կեանքն ըրին լաւագոյն և իմաստագոյն ։ Այսպէս, թեպէտ անհամար Դեղահատներ կան հիւանդութեանց համար, և մեծ արժանիք վերաբերելով հանդերձ անոնց, Տօքթօր Հէյտոքի գիւտը նախնագոյնն է անոնց ամենքն ալ հիմնական է.

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Բժիշկք, որոց պատուիրած օրական չորս կամ հինգ դեղահատները կը տկարացնեն ստամոքսը եւ կ՚անդամալուծեն աղիքները, պիտի կրնան իրենց հիւանդաց առողջութիւն և ախորժակ տալ այս արտակարգ Դեղահատներէն մէկ երկուքով ։ ՏՕՔԹՕՐ ՀԷՅՏՕՔԻ ՆՈՐ ՓԱՅԾԵՂՆԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐԷՆ մէկ երկու հատը կը բաւեն դնելու համար ստամոքսն կատարեալ կանոնաւորութեան և ախորժակի մէջ, և միտքն պայծառ ու թեթեւ ընելու ։ Եթէ փայծեղը տկարացած է իւր գործին մէջ, կը կազդուրի, և եթէ Ջղային դրութիւնը խանգարուած է, կը վերականգնի ։

ՄԱՂՁՈՏՈՒԹԵԱՆ ՆՇԱՆՔ

1. Ստամոքսի ծանրութիւն ։
2. Աղեաց տարածումն փքախտի պատճառաւ ։
3. Սրտացաւութիւն ։
4. Ճաշէն յետոյ տկարութիւն և յոգնութիւն ։
5. Բերնին մէջ գէշ հոտ մը և ծանր լեզու ։
6. Որովայնի պնդութիւն, մերթ ընդ մերթ ալ փորհարութիւն ։
7. Գլխոյ ցաւ ճակտի վրայ ։
8. Ախորժակի պակասութիւն և մեծ յոգնութիւն ։

Վերոյիշեալ ամեն նշանները բացորոշապէս ցոյց կուտան թէ խանգարում յառաջ եկած է փայծեղին մէջ, եւ պէտք է յիշել թէ մեծ կարեւորութիւն ունի սխալ կերպիւ չըմբռնել հիւանդին ճիշդ կացութիւնը ։ Պէտք է անմիջապէս

J. HAYDOCK'S
NEW LIVER PILL

ՓԱՅԾԵՂՆԻ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ մը հայթայթել, որ դեղահատի մը ամենէն սովորական ձեւն է ։ Ամենօրեայ փորձառութիւնը ցոյց կուտայ թէ եթէ դեղահատը լաւ կերպիւ բաղադրեալ է, ամենայարմար կերպիւ կրնայ վերանորոգել փայծեղին գործողութիւնը, և այդ մասին կարելի է միշտ վստահութիւն ունենալ ։ Իմ կենացս բազմաթիւ տարիները նուիրած եմ շինելու համար Դեղահատ մը որ լինի անմիջական և ազդու դարման մը ընդդէմ մաղձոտութեան ։ Մեծ հաւատ չունիմ լուծողական դեղերու վրայ, ուստի եւ շինեցի Դեղահատ մը որ զօրաւոր եւ ազդու դարման մ՚է, եւ կոչեցի

ՀԷՅՏՕՔԻ ՆՈՐ ՓԱՅԾԵՂՆԻ ԴԵՂԱՀԱՏ

Առողջութեան խնկութիւնն իսկ են, եւ այն մեծագոյն շնորհն զոր Գիտութիւնն ըրած է մարդկութեան ։

Ջղախտութեան, Անօրութեան, Ընդհանուր յոգնութեան, Ախորժակի պակասութեան, Գլխացաւութեան համար, Տօքթօր Հէյտոքի Նոր փայծեղի դեղահատներ ամենազդու դարման են ։

Մէկ մի սրուակ կը պարունակէ քսան դեղահատ ։ Գինն է 25 սէնթ ։ Կը ծախուի ամեն դեղավաճառաց քով ։

Տարակուսող անձինք կրնան, փորձի համար, ՁՐԻԱԲԱՐ ստանալ այս դեղահատներէն սրուակ մը, եթէ մեզ գրեն իրենց անունն եւ հասցէն ։

Թղթատարական տոմս մը ղրկել «փայծեղն եւ իւր գաղտնիքը» խորագրով տետրակին ։ Հարկ եղած տեղեկութիւնները կը տրուի ամենուն ։

ՀԷՅՏՕՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Նիւ-Եորք, Մ. Ն.

ԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ—Կը խնդրուի դեղավաճառներէն ուշադրութիւն ընել որ Ճ. Հ. Ֆրանիսխի, որ միակ Գործակալն է, ստորագրութիւնը դրուած լինի ։ Հակառակ պարագայի մէջ, դեղահատները կեղծ են ։

ՆՈՐՏՏԱՅՉԷ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ

Յիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ կ՚ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ չափաւոր պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան ։

ՇԻՆՏԼԸՐ ԵՒ ՏԱՍՏՈՒԽԱՐՏՕՒՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՃԻԼԱՂ ՊԷՅ ԽԱՆ

505

ՔՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՌԸԼԻԷՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն ։ —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Գ. Ժ. Վ. Ուիլթալ, Եօրկիատես խան Պահչէ-գաբու, Պոլիս. կամ Ղալաթիա, Ալէքսիատի խան թիւ 15 ։

507

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1885 Յունիս 3 Երկուշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ Յուլիս 5

(Բաց է կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերէն կամուրջէ ելնող շոգենաւաց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Վ. Թ.

11 — Ենիմ. Մէզարպ. Պէյլիքբ. Թարապ. Ենիքէ. (Ենիքէ. շոգենաւն հետ պիտի հաղորդակցի) 32

11 35 Ենիքէ. Ըմիէն. Միրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար Պէպ. (Արնաւ. շոգենաւն հետ պիտի հաղորդակցի) 25

12 — Բ. և Ա. Գավ. Ենիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Ենիքէ. (Ենիքէ. շոգենաւն հետ պիտի հաղորդակցի) 9

12 50 Ենիքէ. Ըմիէն. Միրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար Պէպ. (Արնաւ. շոգենաւն հետ պիտի հաղորդակցի) 21

1 30 Ենիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Ենիքէ. Ըմիէն. Միրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար Պէպ. (Արնաւ. շոգենաւն հետ պիտի հաղորդակցի) 20

3 — Ենիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Ենիքէ. Ըմիէն. Միրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 31

4 15 Ա. Գավաք. Ենիմ. Մէզարպ. Պէյլիքբ. Թարապ. Ենիքէ. Ըմիէն. Միրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 19

5 30 Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Ենիքէ. Միրկ. Բ. Հիսար Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշ. 25

6 15 Ենիմ. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյքօզ Բաշչա. Ենիքէ. Միրկ. Գանլըճ. Բ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնաւ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Խասք. 1

8 15 Ա. և Բ. Գավ. Ենիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թարապ. Ենիքէ. Միրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. (ուրբաթ օրերը Ըմիէնիա պիտի հանդիպի) 20

10 Մէզարպ. Պէօյ. Թարապ. Ենիքէ. Միրկ. Բ. Հիսար Արնաւ. Օրթաք. Պէշիք. (Ուրբաթ օրերը Պէյքօզ) 28

Արնաւուտքէօյէն կամուրջ ելնող շոգենաւաց ժամերը

10 45 Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. 21

11 30 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. Գասպ. 1

12 10 Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 28

12 50 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. Գասպ.

1 25 Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 25

2 5 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշ. Գասըմփ. 23

2 35 Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. Գասըմփ. 4

3 10 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. Գասըմփ. 32

10 45 Հիսարէն Չէնկէլքէօյ 25

11 10 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ 1

Անատոլու եզերէն կամուրջ ելնող շոգենաւաց ժամերը

10 45 Վանիք. Չէնկ. Պէյ. Գուզ. Գասըմ. 34

11 15 Պէյք. Բաշչ. Բ. Բ. Մաճ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլլիէն շոգենաւն հետ պիտի հաղորդակցի) 23

11 50 Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէրպ. Գուզ. 33

1 — Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. 32

1 5 Պէօյիւք. Թարապ. Պէյք. Բաշչա. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. (Գանտ. շոգենաւն հետ պիտի հաղորդակցի) 18

2 10 Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Խասք. 28

2 30 Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյքօզ Բ. Պահճէ Բ. Բ. Մաճար. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Պէշիք. 34

4 15 Պէյքօզ Բաշչա. Րիֆաթ բաշա Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկէ. Պէյլ. Գուզ. Խասք. 18

8 45 Պէօյիւք. Թարապ. Պէյք. Բաշչա. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Խասքիւղար (Ուրբաթ օրերը Բ. Բ. Մաճ.) 21

10 25 Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ 23

(Բաց է կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

12 15 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք Բ. Հիսար Միրկ. Ենիքէ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. 34

1 15 Պէշիք. Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք Բ. Հիսար Պօյաճ. Ըմիէն. Ենիքէ. Թար. Պէօյ. Մէզարպ. Ենիմ. 33

1 45 Գասըմփ. Խասք. Պէշիք. Գուզ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնաւ. Գանտիլ. Ա. և Բ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիքէ. Բաշչա. Պէյք. Թարապ. Պէօյ. Մէզ. Ենիմ. 1

2 30 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք Բ. Հիսար Միրկ. Ենիքէ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Ենիմ. Բ. և Ա. Գավաք 19

3 45 Պէշիք. Օրթաք. Պէյլ. Արնաւ. Գանտ. Բ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիքէ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. 25

5 — Գասըմփ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք. Բ. Հիսար Պօյաճ. Ենիքէ. Միրկ. Ըմիէն. Ենիքէ. Պէյք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզար. Ենիմ. և Գավաքներ 20

6 45 Խասք. Պէշիք. Գուզ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Արնաւ. Գանտիլ. Ա. և Բ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիքէ. Թարապ. Պէօյ. 24

8 15 Պէշիք. Օրթ. Արնաւ. Պէպ. Բ. Հիսար Միրկ. Ենիքէ. Թարապ. Պէօյ. Մէզար. 28

10 — Ենիքէ. Թարապ. Պէօյ. Մէզար. Ենիմ. 19

10 30 Բ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ըմիէն. Ենիքէ. Թար. Պէօյի. Մէզար. Ենիմ. 32

11 10 Ենիքէ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Ենիմ. 20

11 30 Պէպ. Բ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ըմիէն. Ենիքէ. 25

Կամուրջէն Արնաւուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

12 15 Ուղղակի Արնաւուտքէօյ 4

12 50 Ուղղակի Պէպէք 25

1 30 Ուղղակի Արնաւուտքէօյ 23

2 — Ուղղակի Պէպէք 4

2 40 Ուղղակի Արնաւուտքէօյ 32

9 50 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպ. Բ. Հիսար ([illegible] ելնող շոգենաւն հետ պիտի հաղորդակցի) 25

10 25 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպ. 1

11 5 Գասըմփ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպ. (Ենիքէօյի շոգենաւն հետ պիտի հաղորդակցի) 21

11 45 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպ. 28

12 — Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. (ուրբաթ և շաբաթ օրերը Պէշիկթաշ) 1

Կամուրջէն Անատոլու եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

11 35 Խասք. Գուզ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Ա. Հիսար Գանլըճ. Ենիքէ. 21

12 25 Ուղղակի Գանտիլլի 32

1 30 » » 28

2 45 Խասք. Գուզ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաշչա. Պէյք. (Ուրբաթ օրերը Բ. Բ. Մաճ.) 18

9 25 Գասըմփ. Պէշիք. Գուզ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավաքներ գացող շոգենաւն հետ պիտի հաղորդակցի) 23

10 15 Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Բ. Բ. Մաճ. Բաշչա. Պէյք. Թար. Մէզարպ. Գավաքներ 18

10 40 Պէշիք. Գուզ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. Պէպ. (Գանտիլլիի նաւամատոյցը Պէյքօզի շոգենաւն հետ պիտի հաղորդակցի) 33

11 10 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Րիֆաթբ. Բաշչա. Պէյք. 23

11 40 Գասըմ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. 34

ԽԱՍՔԻՒՂԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Խասքիւղարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Խասքիւղար
— —	5 45	— —	6 — Պէշիք.
10 45	6 15	11 15	7 —
11 30	7 —	12 —	8 15
12 15	8 10 Պէշիք	12 45	9 — Պէշիք
1 —	8 55	1 15	9 35
1 30	9 45	1 45	10 5 Պէշիք
2 —	10 — Պէշիք	2 15	10 30 Գզ. (
2 30	10 30	2 50	11 —
3 15	10 50 Պզ Գզ	3 20	11 25
3 40	11 20	4 5 Պէշիք	11 50
4 20 Պէշիք	11 40 (	4 55	12 5
5 —	12 5	5 30	12 5 Պզ Գզ (

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Խասքիւղարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Խասքիւղար
11 15	5 40	11 15	5 30
12 —	6 15	12 —	6 10 Պէշիք
12 30	7 — Պէշիք	12 25	7 —
1 —	8 10	12 55	8 15
1 30	8 45	1 25	9 — Պէշիք
2 —	9 30	1 55	9 35
2 30	9 55 Պէշիք	2 25	10 — Պէշիք
3 —	10 25	2 55	10 35
3 30	11 —	3 25 Պէշիք	11 15
4 15 Պէշիք	11 35	3 55	11 50
5 —	12 5	4 45	12 5

(Այս շոգենաւք Հրեից տօներու և ուրբաթ ու կիրակի չպիտի երթեւեկեն ։

Ծան. —Օդը մեգապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան ։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

2 20 Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
5 — Հարէմէն Սալաճագ
10 15 » »
11 — Հարէմէն Սալաճագ
2 — Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 30 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ
10 — Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
10 45 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

4 — Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 15 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իւսկիւտարէն Գապաթաշ
4 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 45 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 15 Գապաթաշէն Իւսկիւտար